

DELO V. KONGRESA KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

Kongres je soglasno sprejel Resolucijo o poročilih Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije

Po končani razpravi o referatih Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije, ki so jih imeli tovariši Tito, Aleksandar Ranković in Milovan Djilas, je poročevalec komisije za resolucijo tovariš Duško Brkić prebral sledeči osnutek resolucije, ki so ga delegati kongresa soglasno in ob navdušenih aklamacijah Centralnemu komiteju odobrili:

»Potem ko je poslušal referate o dosedanjem delu CK KPJ in po vsestranski diskusiji sprejema V. kongres KPJ sledečo

RESOLUCIJO

Kongres v celoti odobrava referate CK KPJ, ki so jih imeli tovariši Josip Broz-Tito, Aleksandar Ranković in Milovan Djilas.

Kongres ugotavlja:

1. CK KPJ je v obdobju od leta 1937 do V. državne konference, ki je bila leta 1940, dokončno konsolidiral našo Partijo s tem, da jo je očistil frakcijskih, protipartijskih in trockističnih elementov, jo okrepil z novimi kadri, zlasti iz vrst delavskega razreda, in jo usposobil, da postane kot monolitna celota politični faktor v naši deželi. Ta konsolidacija, enotnost in čvrsta povezanost z delavskimi množicami se je zrcalila v V. državni konferenci, ki je zgodovinskega pomena v razvoju naše Partije.

CK KPJ na čelu s tovarišem Titom, je v vsej svoji dejavnosti od IV. državne konference do V. kongresa Komunistične partije Jugoslavije v polni meri izpolnil vse naloge, ki so jih postavili pred našo Partijo in CK notranji in mednarodni dogodki.

2. CK je dosledno izpolnil sklepe V. državne konference glede nadaljnje organizacijske in politične krepitve Partije, in temu se mora Partija zahvaliti, da je povsem pripravljena pričakala velike dogodke, ki so sledili po letu 1940.

3. S pravilnim začrtanjem politične linije in pravilnim vodenjem se je znaša Partija pod vodstvom Centralnega komiteja čvrsto povezati z delavskim razredom in delovnimi množicami naše dežele. Kot rezultat te povezanosti z množicami ter zaupanja množic v Partijo in njen Centralni komitej je odigrala Komunistična partija Jugoslavije odločilno vlogo v marčnih dogodkih 1941, ko je bila strmoglavljena izdajalska vlada Cvetković-Maček, uničen sramotni pristop Jugoslavije k trojnemu paktu in izbrisan z narodov Jugoslavije veliki madež, ki so ga skušali vreči na našo deželo in naše narode izdajalski in profašistični oblastniki Jugoslavije.

4. V aprilskem zlomu stare Jugoslavije je znal Centralni komitej v najtežjih pogojih ohraniti osnovni partijski kader, partijske organizacije in partijsko tehniko. CK KPJ je znal v najkrajšem možnem časovnem obdobju preorientirati delo Partije, da jo je z vrsto ukrepov (vojaški komiteji itd.) usposobil za akcije v pogojih fašistične okupacije in da je začrtal vsej Partiji jasne smernice za bližnjo borbo, za oboroženo vstajo.

5. CK KPJ je ravnal pravilno, ko je zaradi okupacije Jugoslavije storil svoj zgodovinski sklep o splošni vstaji narodov Jugoslavije. Odzivajoč se pozivu tovariša Stalina zaslužnjem narodom Evrope, naj začno vstajo proti nemškim in drugim okupatorjem, je CK KPJ na najmočnejši način dokazal svojo zvestobo veliki Sovjetski zvezi, svojo zvestobo internacionalizmu.

6. V štiriletni oboroženi borbi je Centralni komitej izpolnil vse postavljene naloge ter privedel našo Partijo in naše narode do popolne zmage nad okupatorji in izdajalci ljudstva. Tako je Partija rešila osnovno vprašanje revolucije, vprašanje oblasti. Komunistični partiji Jugoslavije je uspelo iztrgati Jugoslavijo iz okovov imperializma in v nastali mednarodni situaciji po zaslugi osvobodilne vloge ZSSR v vojni in po vojni ter je omogočila našim narodom, da so stopili na pot socialistične preobrazbe.

Ta zgodovinski uspeh je bil dosežen z velikanskimi žrtvami. V. kongres se klanja spominu desetih članov Centralnega komiteja, stotisočem komunistov, skojevcev in ostalih sinov našega ljudstva, ki so herojsko padli v oboroženi borbi za osvoboditev naše dežele.

7. Po osvoboditvi dežele je storil Centralni komitej nadaljnje ukrepe za organizacijsko, politično in ideološko krepitve Partije in jo usposobil za izpolnjevanje velikih nalog v zvezi z upravljanjem države, likvidacijo težkih vojnih posledic, obnovo in izgraditvijo dežele, prehodom na plansko gospodarstvo in mobilizacijo množic za reševanje velikih vprašanj v zvezi z graditvijo socializma. CK KPJ je pravilno postavil vprašanje graditve socializma v naši deželi in pravilno izpolnil vse dosedanje osnovne naloge prehodnega obdobja iz kapitalizma v socializem.

8. V vseh mednarodnih vprašanjih je uveljavljal Centralni komitej med vojni in po vojni pravilno politiko, in sicer: do osvoboditve — politiko vodenja dosledne oborožene borbe in podpiranja protihitlerjevske koalicije na čelu s Sovjetsko zvezo; po osvoboditvi — dosledno uveljavljanje politike organiziranja in krepitve miru, borbo proti vojnim hujskačem in vsestransko zavzemanje za okrepitev protimperialističnega tabora na čelu s Sovjetsko zvezo.

Na temelju vsega tega V. kongres KPJ v celoti odobrava dosedanje politično linijo in praktično delo Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije.

Razprava o poročilih Centralnega komiteja KPJ

V soboto popoldne je V. kongres KPJ začel z delom ob 17. uri.

Predsedujoči Lazar Koliševski je dal besedo Ivanu Jovanoviću, ki je pozdravil kongres v imenu partijske organizacije in delovnega kolektiva industrije motorjev v Rakovici. Na kratko je obrazložil delo te partijske enote, ki je delovala tudi med okupacijo.

Po osvoboditvi — je dejal Jovanović — se je naša partijska celica postopoma pomnoževala. Borili smo se, da bi obvladali naloge pri organiziranju proizvodnje in socialističnega tekmovanja. Naše podjetje je izdelalo prvi kamion v naši državi (ploskanje). Sedaj že prehajamo na serijsko proizvodnjo kamionov. Mi bomo še nadalje pošteno reševali vse naloge pravočasno pod vodstvom naše slavne Partije in tovariša Tita (viharno dolgotrajno ploskanje).

Obljubljam, da bo vse delovni kolektivi Rakovice tudi v bodoče izvrševali vse naloge, ki jih bodo pred njega postavljali naša Partija, vlada in kongres.

V imenu delovnega kolektiva rudnika Raša je pozdravil kongres tovariš Angelo Vrbčan.

»Med narodnoosvobodilnim bojem, ki ga je vodila naša Partija in tovariš Tito, so rudarji našega bazena visoko dvignili zastavo svobode, tolkli italijanske okupatorje in sabotirali izvažanje premoška za fašistični vojni stroj. Rudarji so bili prvi, ki so trdno stali ob Komunistični partiji in tovarišu Titu ter zastavljali vse svoje sile, da bi skupaj z vsem ljudstvom Istre pokazali vsemu svetu svojo vdanost, svojo ljubezen in pripravljenost živeti v skupnosti z ostalimi narodi FLRJ, Pred V. kongresom Partije je delovni kolektiv Raše podvojil svoje napore.

Danes — je zaključil Angelo Vrbčan — ko našo Partijo, Centralni komitej, tovariša Tita in vse naše ljudstvo obrekujejo, stoji naš delovni kolektiv trdno kot en sam človek na liniji našega Centralnega komiteja in zahteva, naj ta kongres in CK KPJ ponovno izvolijo tovariše: Tita, Kardelja, Djilasa, Rankovića in druge. (Viharno ploskanje in vzkljukanje: »Tito, Tito, heroj Tita!«)

Mišo Leković, komandant štaba mladinskih brigad, je govoril v imenu de-

lovnega kolektiva mladinske proge Nikšić—Titograd. Pozdravil je kongres v imenu 20.000 mladincev in frontovcev, ki so dokončali veliko delo črnogorskega ljudstva ter dejal:

»Mladinska proga Nikšić—Titograd je bila težka naloga. Prevrtali smo skozi živo skalo in skozi različne zapreke 5 ali 6 km proge, izvršili smo predor, dolg 3512 m in zgradili mostove v dolžini 251 m ter še mnogo vsehov in nasipov. Pri Nikšiću smo zgradili nasip, v katerega smo vgradili 150.000 kub. met. materiala.

Ponosni smo, da smo izvršili to nalogo, ki jo je pred nas postavila naša Partija. Pred nami so nove velike naloge. Ko izročam temu kongresu plamenice pozdrava voditelju mladinske proge Nikšić—Titograd, izražam njihovo odločnost in pripravljenost, da hočejo pod slavno zastavo naše Partije, enotno in neomahljivo hoditi po svetli poti graditve socializma v naši državi ter s mladimi socialistami ter s podvojenimi silami izvrševati naloge, ki jih bo postavil ta zgodovinski kongres. (Ploskanje.)

Govor tovariša Milijana Neoričiča

Tovariš Mile Neoričič je govoril o vlogi Partije pri delu z mladino. Obrazložil je vlogo KPJ kot organizatorke in voditeljice naprednega mladinskega gibanja v Jugoslaviji ter predložil razpadanje buržoaznih mladinskih organizacij po okupaciji države.

»SKOJ se je pokazal — je dejal Neoričič — nasproti vsem mladinskim organizacijam kot edina čvrsta in enotna organizacija, ki je dosledno branila interese mladine in vnašala v vrste mladine perspektive za njen razvoj. SKOJ se je izkazal kot organizacija, ki je sposobna izvršiti s tem, da izvaja linijo Partije, široko mobilizacijo mladine za oboroženo vstajo.

SKOJ je sprejel zgodovinske sklepe CK KPJ o oboroženi vstaji, tako da je pozval vse svoje člane v boj proti okupatorju za osvoboditev naših narodov. Borba proti okupatorju je bila in je ostala najvažnejša naloga vseh organizacij SKOJ-a in širokega mladinskega gibanja med narodnoosvobodilnim bojem.

Akcije udarnikov mladinskih skupin v mestih in na okupiranem ozemlju, ki so se med vojno razvijale pod vodstvom naše Partije, bodo ostale po svoji smelosti, po spretnosti in po kljubovanju protijemu okupatorju, najlepše strani v zgodovini naše borbe. Od pričetka ustanavljanja partizanskih odredov, nato v brigadah in divizijah narodnoosvobodilne vojske je igral SKOJ vlogo pomočnika partijske organizacije pri vojaškem usposabljanju mladih borcev, političnem vzgajanju borcev, kulturnem delu in povezovanju vojske z ljudstvom.

Linijo naše Partije za uresničitev enotnega anti-fašističnega mladinskega gibanja je uresničil SKOJ že prve dni narodnoosvobodilne vojne s tem, da je ustanovljal mladinske zveze v vseh pokrajnih naših državah, ki so se naglo razvijale, tako da smo imeli že v jeseni 1942. leta v svojih vrstah okrog 100.000 mladincev.

Tovariš Neoričič je nato govoril o Partiji kot vzgojiteljici mlade generacije naše države, naglasil pomen proučevanja marksizma-leninizma ter navedel velikansko delo, ki ga je v tej smeri opravila med mladino.

Naša Partija — je nadaljeval tovariš Neoričič — je vzgajala v naši mladini tisti duh odpora in borbe, ki je napravil iz naše organizacije zares borbeno organizacijo, pripravljeno na vse žrtve in napore, kadar gre za interese države in ljudstva. Že pred vojno je dobivala mladina s stankami prvi ognjeni krst v spopadu s policijo. Stavke delavske mladine, stavka delavcev-mladincev industrije letal v Beogradu, stavka vajencev v Sloveniji, Zagrebu in Splitu, splošna tridnevna stavka srednješolskih dijakov v Splitu, stavka dijakov učiteljske šole na Cetinju, gimnazije v Podgorici, srednješolske in obrtne šole v Zagrebu so bile šola naše mladine za nadaljnjo borbo proti domači reakciji in tujim zavojalcem. Zasluga naše Partije je, da je zmagala našo mladino, da se bori in da zmaguje. Tovariš Neoričič je napravil nekaj pripomb v zvezi z nalogo združitve obeh mladinskih organizacij v eno (t. j. SKOJ-a in Ljudske mladine).

1. Danes imamo v Jugoslaviji dve mladinski organizaciji, ki se po svojem programu, po svojih nalogah in po aktivnosti v socialistični izgraditvi naše države skoraj ne razlikujeta druga od druge. Ljudska mladina se je razvila v čvrsto organizacijo in je dosegla določeno stopnjo svojega razvoja posebno v nekaterih pokrajinah, da prav lahko rečemo, da ta po svoji dejavnosti ne zaostaja za SKOJ-em. Ako moramo govoriti o razliki med obema organizacijama, je razlika samo ta, da je Ljudska mladina po svoji sestavi širša organizacija, medtem ko je SKOJ precej ožja organizacija, organizacija najboljših članov Ljudske mladine, ki izvaja linijo Partije v krepitvi Ljudske mladine in kadrovske rezerv za Partijo. Združiti obe organizaciji na programu naše Partije s širokimi organizacijskimi oblikami Ljudske mladine, ki so se pokazale v praksi kot pravilne, to je ena izmed nalog, ki je pred nami.

Hkrati se moramo boriti proti nepravilnemu stališču posameznih partijskih delavcev v odnosu do Ljudske mladine kot organizacije. Gre namreč zato, da prevladuje pri posameznih partijskih delavcih in mladinskih voditeljih mnenje, da je Ljudska mladina neka »nižja« organizacija, organizacija začasnega značaja, ki je v glavnem odigrala svojo vlogo. Iz tako površnega stališča izvira podcenjevanje sil mladine, ki so potrebne v socialistični združitvi naše države in so že zbrane v Ljudski mladini. To podcenjevanje moti pravilen razvoj Ljudske mladine kot močnejše organizacije, ki jo vodi naša Partija. Poleg tega imamo v zvezi z združitvijo obeh organizacij, ki se bo opravila konec tega leta na skupnem kongresu SKOJ-a in Ljudske mladine, nalogo, da se neutrudljivo borimo za nadaljnje zbiranje mladine in da ne dovolimo, da bi se z združitvijo tudi v najmanjši meri zožila organizacija Ljudske mladine, temveč da si prizadevamo zbrati tudi tisti del mladine, ki ni v naši organizaciji, ter želji graditi socialistično Jugoslavijo.

2. Čeprav je bila v Ljudski mladini že dosežena visoka stopnja ideološke enotnosti, se moramo še vedno vztrajno boriti za okrepitev te enotnosti. Osnovna naloga Ljudske mladine je vzgoja mladega rodu nove Jugoslavije in je jasno, da smo na poti vzgoje mladine in krepitve njene ideološke enotnosti pred dokaj velikimi problemi. Ne pozabljamo na to, da sovražnik poskuša vsak dan ločiti od naše mladinske organizacije vsaj nekoga, ker imamo še danes primere, ko poskušajo reakcionarni duhovniki to napraviti. Poudariti bi, da so nekatere mladinske organizacije v zadnjem času do neke mere prenehale boriti zoper tako početje reakcionarnih duhovnikov in dovolile to, da so pridobili zase v nekaterih krajih manjši del mladine. Zato se moramo odločneje boriti zoper početje reakcionarne duhovščine in verske zaoblode sploh. Iz tega jasno izhaja, da si moramo prizadevati, da bi se naša mladina v šolah, na fakultetah in drugod zimbol učila marksizma-leninizma in drugih znanosti, ki so potrebne za iz-

graditev zavednih in kvalificiranih delavcev nove Jugoslavije. V borbi za nadaljnjo ideološko politično enotnost mladinskih množic se moramo vsak dan boriti proti ostankom stare preživle buržoazne družbe, ki se zaradi navad, predsodkov in načina življenja odraža pri določenem delu mladine. Jasno je, da so razne buržoazne navade in predsodki ter morala stare buržoazne družbe zavora pri dviganju zavednosti naše mladine. Zato je pred nami vsakdanja borba proti ostankom starega in za osvojitve novega.

Če pogledamo koliko je naredila doselej naša Partija pri ustvarjanju in razvijanju mladinskega gibanja, pri vzgajanju naše mladine, potem nam je razumljivo, zakaj je naša mladina tako globoko in nerazdružljivo povezana z našo Partijo. Naša Partija je pri uresničevanju enotnosti naše mladine na tem torišču mnogo več napravila kot katere koli druge Partije, ki so se v svoji kritiki obregnele ob našo Partijo. Te so šele nedavno, kot je to primer v Belgiji, ustanovile iz različnih mladinskih organizacij enotno mladinsko organizacijo. V drugih deželah ljudske demokracije pa imajo prav te Partije pred seboj še dolgotrajno borbo za ustanovitev enotne mladinske organizacije. Rad bi naglasil tukaj na kongresu dejstvo, da je imela resolucija Informbiroja, ki predstavlja nepravilne obtožbe naše Partije in naših narodov, tudi slabe posledice za utrjevanje stikov med mladinskimi organizacijami dežel ljudske demokracije in drugimi. Gre za to, da so partije — podpisnice resolucije — ukazale svojim organizacijam, naj pretrgajo stike z Ljudsko mladino Jugoslavije, prepovedale s smešnimi in izmišljenimi govori prihod delovnih brigad, ki so bile že pripravljene odpotovati v našo državo. Hkrati pa so odklonile, da bi sprejele naše mladinske brigade, ki bi morale iti v te dežele. Po želji nekaterih partij je bil razbit balkanski svet mladine s smešnim izgovorom, da bi utegnili služiti kot precedenčni primer reakciji, da smo se ločili od Sovjetske zveze in temu podobno. No, kot vidite tovariši, nekoga je motilo tako bližje sodelovanje Ljudske mladine Jugoslavije z mladino balkanskih držav ter so ga v praksi pretrgali. Poleg tega so nekateri partijski voditelji dežel ljudske demokracije pozivali prve dni našo mladino, naj se loči od naše Partije. Mi bi lahko povedali samo to, da bi morda v teh časih in teh dneh bilo bolje zanje, da bolj mislijo na to, kako bi v svoji državi bolj povežali mladino k svoji Partiji, ker v tem pogledu niso na kar najboljšem, kakor da priporočajo nam, naj se mi ločimo od naše Partije (ploskanje). Morali bi voditi ti tovariši, ki nas pozivajo, naj se ločimo od Partije, da je naše mladinsko gibanje nastalo in se razvijalo izključno pod vodstvom naše Partije in tega Centralnega komiteja, da naša mladina dolguje naši Partiji zahvalo za vzgojo, ki ji jo je dala in da je prav zato Ljudska mladina danes trdnje kot kdaj koli strnjena okrog naše Partije in pripravljena pod vodstvom Centralnega komiteja, naše Partije in tovariša Tita iti neomahljivo in smelo v izgraditve socializma v naši državi ne glede na vse težave in zapreke. (Dolgotrajno ploskanje.)

Nadaljevanje razprave o poročilih CK KPJ Govor tovariša Staneta Kavčiča

Potem je govoril tov. Stane Kavčič o ustanovitvi široke antifašistične fronte, v kateri so se zbrale najširše ljudske množice v borbi za osvoboditev. Kakor vemo, so se že 27. aprila 1941 zbrali na iniciativno CK predstavnikih Komunistične partije, Sokola, krščanskih socialistov in kulturnih delavcev. To je bil ustanovni sestanek Osvobodilne fronte, ki se je politično in organizacijsko zelo hitro razvijala, tako da že jeseni 1941 na ozemlju, ki je bilo pod okupacijo Italije, skoraj ni bilo vasi, tovarne ali ustanove, kjer ne bi bilo organiziran in kjer ne bi aktivno delal odbor OF.

Razume se — je rekel tov. Stane Kavčič — da bi takega razvoja narodnoosvobodilnega gibanja, ali konkretno antifašistične organizacije ne bi mogel ustvariti moment spontanega revolucionarnega razpoloženja množice, marveč se je lahko ustvaril samo zato, ker je bila naša Partija sposoben subjektivni faktor ljudske revolucije. (Ploskanje.)

Tovariš Stane Kavčič poudarja, da je Osvobodilna fronta v začetku še imela elemente koalicijske, da pa je prišlo z njenim razvojem v februarju 1943 do znane izjave, ki so jo podpisali predstavniki Komunistične partije, Sokola in krščanskih socialistov in s katero so bili odstranjeni zadnji koalicijski elementi v značaju Fronte. V tej izjavi je rečeno: Osvobodilna fronta slovenskega naroda je enotna, vseljudska politična in nacionalna organizacija slovenskega naroda. Vodi jo Izvršni odbor, ki je enotno organizacijsko in politično vodstvo Osvobodilne fronte. In dalje: »Avantgardna vloga v slovenskem osvobodilnem gibanju pripada glede na njen program, organizacijsko strukturo, strategijo in taktiko Komunistični partiji Slovenije kot avantgardi najnaprednejšega družbenega razreda — proletariata Slovenije.«

Tovariš Stane Kavčič je govoril o razvoju in krepitvi partijskih organizacij v nekaterih osvobojenih ozemljih Slovenije med osvobodilno vojno. Začetki osvobojenih ozemelj Slovenije datirajo od pomladi 1942, in sicer na področju Koročevja, Bele Krajine in Notranjske. Medtem ko so štele partijske organizacije na teh ozemljih pred vojno samo nekaj sto članov Partije, so imele poleti 1942 nad 1000 članov Partije, ne vstevši tiste, ki so odšli v tem času v partizane. Obstoj teh partijskih organizacij je bil velikanskega pomena ne samo za aktivizacijo ljudskih množic na osvobojenem ozemlju, marveč je pomenil tudi neposredno pomoč razvoju partijskih organizacij v okupiranih centrih.

Osvobojena ozemlja so nastala leta 1943 na Primorskem, sredi številnih okupatorskih oporišč. Medtem ko je bilo leta 1942 na Primorskem samo nekaj okroglih in okrajnih komitejev, z nekaj sto članov Partije, je bilo že konec 1943 na tem ozemlju 13 okroglih komitejev, okrog 60 okrajnih komitejev in okrog 2000 članov Partije.

Govorec o oblikah dela partijskih organizacij, omenja tovariš Stane Kavčič, da so se te oblike iz dneva v dan bolj širile in postajale raznovrstnejše glede na vsestranski značaj nalog, ki so se postavljale pred partijske organizacije. Poleg neposrednega političnega dela in mobilizacije širokih ljudskih množic za direktno oboroženo borbo in dela za izgraditev ljudske oblasti je bilo treba na osvobojenem ozemlju izpolniti še druge gospodarske, kulturno-prosvetne in zdravstveno-higienske naloge. V zvezi s tem omenja tovariš Stane Kavčič tudi primere, ki dokazujejo, da je bila naša Partija že od prvega dne ne samo iniciator in voditelj novega gospodarsko družbenega življenja in dela, ki je nastajalo in se razvijalo vzporedno z oboroženo borbo. Te vsestranske naloge partijskih organizacij so terjale tudi usrežajočo razdelitev dela v partijskih organizacijah in vodstvih. Tako so bili v vseh vodstvih na osvobojenem ozemlju tudi odgovorni tovariši za delo ljudske oblasti, za tako imenovane »gospodarske komisije«, ki so skrbele za reševanje konkretnih gospodarskih vprašanj zlasti na pol osvobojenem ozemlju, kjer so delo organov ljudske oblasti nenehoma preprečevali vodri belgardistov in okupatorjev. Partijska vodstva na osvobojenem ozemlju so se začela širiti, da bi bila lahko kos vedno večjim nalogam. Ta vodstva so organizirala široko mrežo krožkov, v katerih se je proučevala partijska literatura. Pri mnogih okroglih komitejih so bili organizirani štirinajstdnevni tečaji, redno pa so se vršile partijske konference in posvetovanja, na katero so često prihajali tudi partiji z na pol osvobojenega ali okupiranega ozemlja.

Potem je tovariš Stane Kavčič govoril o graditvi ljudske oblasti, ki se je razvijala vzporedno z razvojem in krepitvijo partijskih organizacij in Osvobodilne fronte. Ljudska oblast je nastajala vzporedno s prvimi osvobojenimi ozemljimi, v Ljubljani in mnogih drugih okupiranih mestih Slovenije pa so bili značaj, vloga in pomen odborov Fronte taki, da so imele odredbe frontovskih organizacij značaj odredb oblasti. Tako je znana odredba Izvršnega odbora OF iz leta 1941, za vse demnoiantne in izdajalce ali odredba o vpisovanju ljudskega posojila in druge. Tak značaj Osvobodilne fronte je omogočil, da so bile že spomladi 1942 na osvobojenem ozemlju volitve v narodnoosvobodilne odbore. 27. maja 1942 je izdal Izvršni odbor OF odredbo o imenovanju ljudske oblasti na osvobojenem ozemlju, a 14. julija 1942 se na osvobojenem ozemlju formaliziral Narodnoosvobodilni svet kot vrhovni izvršni organ nove revolucionarne oblasti. Volitve v ljudske odbore so se vršile ne samo na osvobojenem, marveč tudi na

na pol osvobojenem ozemlju in v volitvah v okrajne, okrožne organe oblasti, so redno sodelovali tudi izvoljeni delegati z okupiranega ozemlja.

Treba je poudariti — je rekel tovariš Stane Kavčič ob zaključku — da je bila takoj v začetku ustvarjena tudi gospodarska osnova nove oblasti. Že spomladi 1942 je bilo na temelju odredb oblasti konfiscirano premoženje narodnih izdajalcev in denunciantov. Izvršni odbor v Sloveniji je razglasil že leta 1942, tudi konfiskacije raznih fašističnih delniških družb, kakor na primer »Emonec« itd. »Slovenski poročevalci« objavljajo že 16. junija 1942 poročilo o uveljavljenju agrarne reforme v vasi Smarjeti pri Novem mestu. Ljudski odbori so do-

deljevali tudi posamezna zemljišča ali dajali siromašnim kmetom pravico do izkoriščanja gozdov velikih agrarnih veleposestnikov, kakor na pr. grofa Auersperga in Windischgrätza na Dolenjskem in Notranjskem.

Zdaj, ko gledamo in analiziramo bodisi politično linijo naše Partije, bodisi konkretne akcije, ki so bile sprožene na temelju politične linije, vidimo, da so naša Partija zlasti v zadnjih desetih letih vedno vodila osnovna načela marksizma-leninizma, da je znala po zaslugi našega vodstva vedno prav uporabiti marksistično teorijo v praksi. Naša slavna minulost in njeni velikanski rezultati so najboljši porok in nepokolebljiv dokaz, da bo tako tudi v bodoče. (Ploskanje.)

Govor tovariša Šoti Pala

Tov. Šoti Pal, delegat iz Vojvodine, je govoril o pravilni politiki KPJ v nacionalnem vprašanju in o rešitvi tega vprašanja v novi Jugoslaviji. Posebej se je pomudil ob položaju madžarske manjšine v Vojvodini pred vojno, o njenem sodelovanju v narodnoosvobodilni borbi in življenju Madžarov v novi Jugoslaviji.

Narodnostno zatiranje v stari Jugoslaviji je imelo hude posledice za življenje madžarskih delovnih množic, — je dejal tov. Šoti Pal. — Desettisoč družin ljudi brez zemlje je živelo od najemnega dela, 16.622 madžarskih kmetičkih družin, od 44.000 vseh, je imelo komaj 7708 katastrske orale obdelovalne zemlje, samo 19 madžarskih veleposestniških družin pa je imelo 10.670 katastrskih oralov zemljišč, 44.839 madžarskih kmetičkih družin s poseviti izpod 5 katastrskih oralov je imelo skupaj 75.000 katastrskih oralov, 2143 madžarskih kulaskih družin pa 131.000 katastrskih oralov zemlje.

Tovariš Šoti Pal je potem navedel številne podatke in dejstva o zatiranju delovnih množic madžarske narodnostne manjšine v stari Jugoslaviji. Med tem časom je Komunistična partija Jugoslavije delovala med Madžari v Vojvodini ter jih podpirala v borbi za boljše življenje.

Tov. Šoti Pal je nadaljeval: »Komunisti, člani KPJ, med njimi tudi Madžari v Vojvodini, ki so zvesti politiki CK na čelu s tovarišem Titom, niso prenehali po okupaciji zbirati vseh demokratičnih sil za borbo proti okupatorju. Zgledne žrtve tovarišev Kisa Erneja, člana KP za Vojvodino, Samuja Varge in desetina ter na stotine drugih Madžarov, članov KPJ, ki jih je Horthyjev režim zvernil na pobit, pričajo, da so najboljši sinovi iz vrst narodnostne manjšine odločno vstali proti horthyjevski okupaciji Vojvodine, proti fašizmu.«

Tovariš Šoti Pal je potem govoril o razvoju vsaj v Vojvodini in kako so se delovne množice madžarske narodnostne manjšine pridružile narodnoosvobodilni borbi.

Potem je opisoval položaj madžarske narodnostne manjšine v osvobojeni Titovi Jugoslaviji. Sorazmerno po številu prebivalcev so bili izvoljeni v vse organe oblasti v ustrezajočih številu odborov in Madžari, v ustavodajno skupščino pa je madžarska narodnostna manjšina poslala osem ljudskih poslancev.

Govor tovariša Nikole Kovačeviča

Tovariš Nikola Kovačevič je govoril o pomenu V. kongresa za mednarodni delavski razred, za delovne ljudi vsega sveta. Dejal je:

»Po vojni so tri leta prihajali v našo državo predstavniki in ugledni funkcionarji več komunističnih partij z vseh kontinentov, Eden izmed njih, predstavnik Kompartije neke kolonialne dežele, je postavil vprašanje v našem CK: »Tovariši, zanima nas narodnoosvobodilna borba v Jugoslaviji, zanima nas vodilna vloga KPJ in tisto, kar je Komunistična partija Jugoslavije v drugi svetovni vojni izvršila in dovršila, problemi in naloge, ki so bile tedaj pred njo. Ti in podobni problemi stoji pred nami v bodočnosti in mi želimo izkušnje Komunistične partije Jugoslavije uporabiti proti kolonialnemu suženstvu, proti vsakovrstnemu zatiranju.«

Tovariš Kovačevič je poudaril ta primer kot dokaz, kako so se zanimale posamezne Kompartije na svetu za delo in uspehe KPJ. Dejal je, da je anglosakim imperialistom uspelo ljub vsemu prizadevanju, da bi zakrknjali in lažno predočili delo Kompartije Jugoslavije, samo do prve polovice 1942, leta proletariatu in sploh delovnim množicam svojih dežel lažno prikazati tisto, kar se je dogajalo v Jugoslaviji.

»V prvi polovici 1942. leta je prišla resnica na dan, in od tedaj je bilo Titovo ime eden izmed simbolov delovnih množic v borbi za njihovo osvoboditev ne samo v Jugoslaviji, ampak tudi na vseh kontinentih.« (Ploskanje in dolgotrajno vzkljukanje »Heroj-Tito«.)

Tovariš Kovačevič je poudaril, da je tisto, kar je jugoslovanska ljudstvo ustvarilo v narodnoosvobodilni borbi pod vodstvom KPJ s tovarišem Titom na čelu, poudarja, da je to največji prispevek proletarskemu internacionalizmu, za katerega nas obtožujejo, da ga pri nas ni.

»Jaz mislim, tovariši in tovarišice, da sta tisti borba, ki se je bila tu v Jugoslaviji, in zgraditev socializma v naši deželi po vojni najbolj dokazani s tem, da se danes na desettisoče naših izseljencev iz raznih kontinentov prostovoljno vrača v Jugoslavijo samo zato, ker hočejo zadržiti kapitalistični pekel in s svojim

Medtem, ko v stari Jugoslaviji ni dobi noben Madžar z zakonom o agrarni reformi niti pedo zemlje, je prešlo v novi Jugoslaviji 18.840 madžarskih družin nad 80.000 katastrskih oralov rodovitnih vojvodinskih njiv.

Kulturno-prosvetno življenje Madžarov v novi Jugoslaviji se naglo razvija. Zdaj deluje 42 nepopolnih madžarskih gimnazij in tri popolne. Medtem, ko je leta 1941, na 1360 Madžarov odpadel po en madžarski srednješolec, pride leta 1948, po en madžarski srednješolec na 30 Madžarov. Madžari so dobili v novi Jugoslaviji svoje stalno gledališče, razen tega pa deluje nad 50 stalnih amaterskih družin. Razvija se živahna založniška delavnost; izdajajo se številna madžarska dela. Od osvoboditve do sedaj je bilo natisnjenih mnogo knjig in brošur s področja marksizma-leninizma, publicističnih, znanstvenih, leposlovnih del itd. Zdaj imajo Madžari v Vojvodini številne svoje liste, katerih naklada znaša mesečno 1.306.000 izvodov.

Tovariš Šoti Pal je zaključil: »Vsa ta dejstva kažejo očitno, da je narodnostni manjšini Madžarov v novi Jugoslaviji omogočen vsestranski politični, ekonomski in kulturni razvoj.«

Zato madžarska narodnostna manjšina s svojo vsestransko udeležbo pri delu za zgraditev nove Jugoslavije dokazuje v dejanjih ljubezen do svoje domovine. Iz vsega tega je jasno, da je bila politika našega CK na čelu s tovarišem Titom popolnoma pravilna, tako pred vojno, med njo, kakor tudi danes.

Ta politika našega CK ni zagotovila le bratske sodelovanja narodov v Vojvodini, marveč je tudi podpirala razvoj naprednih demokratičnih sil v sosedni madžarski republiki. Tem bolj se zato čudimo klevetniškemu stališču CK KP Madžarske, ki ne sprejema le lažnih obtožb Kominformbiroja, temveč obrekuje naš CK in našega tovariša Tita. Mi, Madžari, člani KPJ, kakor tudi vse madžarske delovne množice v Vojvodini s studom zavračamo podla obrekovalna Rakesija in njegovih tovarišev.

Politiko našega CK na čelu s tovarišem Titom sprejemamo, uresničevali smo je in jo bomo nadalje. Zato mislim, da nas mora sedanji CK voditi tudi nadalje pri graditvi socializma v naši deželi na srečo vseh naših narodov.«

prihodom podpreti izgraditev socializma v svoji državi.« (Viharno ploskanje.)

Tovariš Kovačevič je nato govoril o ugledu KPJ in njenega vodstva po vsem svetu ter naglasil zelo pogost pojav, da so članke tovariša Tita, tovariša Kardačija in ostalih tovarišev objavljale ne le Kompartije evropskih držav, temveč tudi partije Burme, Malajske in drugih dežel. »Vem, tovariši, da je dalo vodstvo KP ZDA navodila svojim kadrom, da morajo obvezno predelovati govore in članke tovariša Tita in tovariša Kardačija kot gradivo, ki jim bo dalo pravilno orientacijo tako o mednarodnem položaju, kakor o smotrih in položaju mednarodnega delavskega gibanja. Prav tako so tudi v arabskih državah, kjer Kompartije niso tako močne, v Egiptu, Siriji in Libanonu, izdajali partijsko gradivo KPJ. Na primer Ustava FLRJ je tiskana v arabekem jeziku in razširjena v desettisoč izvodih. (Ploskanje.) Mnoge Kompartije so celo zahtevale, naj bi jim naš CK poslal svoje predstavnike, ki bi jim pomagali pri delu.«

Tovariš Kovačevič je nato navedel primer, ko so muslimani iz Bosne in Hercegovine napisali na zahtevo Kompartije Indije pismo Muslimanom Indije, v katerem so jim pojasnili, kako je pod vodstvom naše Partije in tovariša Tita zgrajeno bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Da so ti imeli to kot veliko pomoč v borbi proti imperialistom, ki skušajo zasledovati rušilno politiko med narodi Indije, dokazuje dejstvo, da je bilo to pismo v Indiji objavljeno v sedemnajstih jezikih.

Tovariš Kovačevič se je nato dotaknil neosnovanih in klevetniških obtožb, ki so naperjene zoper KPJ, zoper njeno vodstvo, zoper naše narode in interese naše države in interese mednarodnega delavskega gibanja, ter je dejal: »To je, tovariši, prvi primer v mednarodnem delavskem gibanju, odkar obstoji od Marxa in Engelsa do danes, da se vodstvo neke partije napada izven te partije iz inozemstva in da ni niti enega člana v tej partiji, ki bi se strinjal s temi obtožbami.« (Dolgotrajno odobravanje in skandiranje »Tito-Tito«, »Tito-Partija«.)

Govor tovariša Cvijetina Mijatoviča

Nato je govoril tovariš Cvijetin Mijatović. Tovariš Mijatović je govoril o organiziranju ideološkega dela v raznih pogojih borbe naše Partije ter naglasil, da sedanje delo v Partiji, ako ga opazujemo v razvoju, ni nastalo po vojni, ampak se je povečalo, reorganiziralo, izpopolnilo in se izpopolnjuje ter je nastalo zdavnaj pred vojno in po vojni.

»V naši Partiji,« je dejal tovariš Mijatović, »je tradicija vztrajnega ideološkega dela v najtežjih pogojih, tako iz dobe najgloblje ilegalnosti in preganjanja, kakor tudi iz najtežjih dni narodnoosvobodilnega boja. Mi vemo, s kakimi napori smo izdajali obsežno ilegalno literaturo pred vojno in kako željno so jo pričakovali v partijskih celicah, kjer smo vsak članek, vsako stališče Partije gledali raznih vprašanj iz »Proletara«, »Komunistična«, »Srpa i čekića« in drugih partijskih glasil, predelovali in se učili. Mi vemo, kako so tudi za ceno življenja najboljših komunistov vtihotapljali v državo ali razmnoževali dela Lenina in Stalina, posebno pa Zgodovino VKP(b), ki je po navodilu CK postala v vsej Partiji najdragocenejši učbenik in najbolj brana knjiga.«

Tovariš Mijatović je nato govoril o vzgajanju partijskih kadrov, ki so šli skozi razne zapore in taborišča stare Jugoslavije, o delu v zaporih in taboriščih, kjer koli so bili komunisti ter je naglasil, da je to delo pripomoglo k temu, da je veliko število članov Partije in voditeljev Partije »šlo z robitve ne tako, kot je želel razredni sovražnik, ampak kot še bolj prekajeni borci, obogateni z velikim marksističnim znanjem.«

Dalje je tovariš Mijatović naglasil pomen tiste vztrajne ideološke borbe naše Partije zoper revizioniste in »leve frakcije«, borbe za obrambo čistosti marksizma-leninizma kot znanosti, na kateri je zasnovana in katerega uporablja Partija. V zvezi s tem je tovariš Mijatović dejal, da je naš CK med vso vojno obdržal čvrst kurs vztrajne borbe za nenehno učvrščevanje partijskih kadrov in njihovo teoretično izobrazbo.

Tovariš Mijatović je nato govoril o pogojih ideološke vzgoje po vojni in naglasil, da so se ti pogoji spremenili in da je naš CK postavil delo za ideološko vzgojo kadrov na mnogo širšo osnovo in določil nove oblike dela. V zvezi s tem je dejal:

»Splošna podoba je, da skozi našo Partijo, skozi velikansko večino njenih organizacij, vedno bolj organizirano in vedno močnejše poteka idejno politično delo. Njena partijska vodstva posevčajo vedno večjo pozornost temu delu in ga razumevajo kot enega najvažnejših problemov partijskega dela. Vprašanje oblike je v glavnem rešeno, v mnogih organizacijah so premostili vse pomanjkljivosti in pridobili najpotrebnejše izkušnje.«

Tovariš Mijatović se je nadalje zadržal pri težavah, ki se pojavljajo pri delu na vsi, in je dejal:

»Ni dvoma, da je to največji problem ideološke vzgoje našega dela in bi mu morali posvetiti največjo pozornost ne samo voditelji in drugi odgovorni tovariši iz teoretičnega sektorja in Agitpropa, marveč tudi komiteji v celoti in to, da se pečajo s temi problemi ne le od časa do časa, marveč stalno, sistematično.«

Tovariš Mijatović se je dotaknil nezadostne ideološke borbe proti tujemu pojmovanju pri nas in je dejal: »Nujno je močnejše aktivizirati ideološko fronto, posebno proti tistim nezdravim buržoaznim inteligentom, ki pod firmo marksizma teže k temu, da bi plasi-rali svoje nezdrave ali tuje sovražne nazore in se borili proti liniji naše Partije, hrano pa jim lahko daje tudi položaj, ki je nastal po izdaji znane resolucije Informbiroja.«

Nato se je tovariš Mijatović dotaknil dela višje partijske šole, poudaril njen pomen, obrazložil sistem njenega dela in naglasil, da bo večina partijskih šol še povečala svojo zmogljivost in da bodo šli skozi te šole v dveh ali treh letih partijski funkcionarji, vstevši smekaj tudi današnje sekretarje celic, pa tudi znatno število sekretarjev odelkov in članov biroja ter članov Partije z važnejših poslov.

»Kakšno je v tem pogledu stanje v nekaterih Kompartijah naših kritikov iz Informbiroja? Omenil bom tukaj samo Madžarsko. Tovariš Rakosy je napisal v glasilu Informbiroja pred tremi meseci, da je »ena šestina njihovega partijskega članstva dobila doslej »sistematično teoretično pripravo« in to »v glavnem« v tritedenskih ali še krajših tečajih. Kakoga pravega sistema širšega ideološkega programa ni opaziti v madžarski Partiji. Ali je takšno stanje v madžarski Partiji nevarno za madžarsko demokracijo in zaradi česa ne kritizirajo takšno stanje, o tem ne bomo tukaj razpravljali. Ko pa je govoril o kritiki naše Partije po Informbiroju in o tem, zakaj ne sprejemamo te kritike, tedaj moramo reči, da je načelo marksistične kritike in samokritike znano vsakemu članu naše Partije kot močno orožje, ki se ga obilno poslužujemo — toda to je načelo marksistične kritike, resnične in načelne. Marksizem-leninizem pravi, da ni vsaka kritika takšna in v marksizmu-leninizmu ne opazimo nikjer, da je treba priznati nekaj, česar ni. Nasprotno, marksizem-leninizem obsoja takšno ravnanje kot skrajno breznačelno in škodljivo. Marksizem-leninizem pravi, da je treba vsake trditve praktično preučiti, da je treba resnico iskati pri jedru z natančnim proučevanjem dejstev. In prav to zahteva naš CK, mi smo pa ponosni, da je naš CK takšen in da je tak tovariš Tito. Ostala sta zvesta načelosti marksizma-leninizma, zvesta nam, ki smo rasli v marksizmu-leninizmu, zvesta naši slavni borbi in samima sebi. Samo s takšnim stališčem dosežemo zmago resnice, samo

takšno ravnanje koristi mednarodnemu revolucionarnemu gibanju.

Vodilni tovariši so na partijskih tečajih, v šolah, predavanjih, v nestetih člankih in govorih, v knjigah in brošurah nenehno in vztrajno teoretično osvetljevali našo problematiko, analizirali in napovedovali dogodke ter na temelju teh analiz določali naloge Partije, skratka na ustvarjalni način so prikrjevali marksizem-leninizem našim razmeram ter proučevali postavke v praksi.

Tovariš Matya Rakosy je priznal pred tremi meseci, da se na Madžarskem niso ukvarjali s temi teoretičnimi vprašanji. Postavlja se vprašanje: zakaj? Tovariš Rakosy pravi, da niso imeli časa. Mar to, »opravičilo« nekaj opravičuje ali pa samo odkriva dejstvo, da so tovariši na Madžarskem zanemarili marksizem-leninizem kot napotilo za akcijo — o tem ne bomo tu razpravljali, Mar lahko gremo čez dejstvo, da niso imeli dovolj časa, da bi marksistično osvetlili velike dogodke v svoji državi, da bi razvili in obogatili marksizem na izkušnjah mednarodnega dogajanja, kar je bila njihova dolžnost, dolžnost starih prvakov revolucionarnega gibanja, imeli pa so dovolj časa, da s klevetami »obogatio« klevetniško resolucijo in oblatijo herojsko Partijo, ki je v najtežjih časih uresničevala geslo »boriti in učiti se ter ojektleneti v borbi«. Danes jim je bilo omogočeno, da se krijejo za avtoriteto CK VKP(b). Ne glede na vse to so za nas boljšečiki eno, »komunistični« kritiki iz »Rabotničeskega dela«, iz »Szabad Nepa« in iz »Humaniteta« pa drugo. Kar zadeva boljšečike tovariše, pa nas do dna duše boli, ko trdijo, da sta naš CK in naša Partija njegova sovražnika, da smo licemerni, da sodelujemo z imperialisti itd. Žalostno je, če vse, kar smo doslej naredili in žrtvovali, ne zadostuje kot dokaz naše privrženosti in brezmejnne vdanosti stvari komunizma. Če bi bilo potrebno, da to ponovno dokažemo, tedaj smo tu in de-kazali bomo. Vendar jim bomo rekli, da bomo v tem ostali enaki, kakor smo bili, in da se ne bomo nič izpremenili, kajti mi drugače ne znamo ljubiti Sovjetske zveze, VKP(b) in Velikega Stalina.« (Burno ploskanje.)

GOVOR TOVARIŠA MILANA KALAFATIČA

Tovariš Milan Kalafatić je govoril o tem, kako je celotno naše partijsko članstvo do podrobnosti razpravljalo in se seznanilo z vsemi klevetniškimi očitki in nevzdržnimi argumenti v resoluciji Informbiroja, ter dejal, da se je proti resoluciji in njenim »argumentom« odločno izjavilo celotno partijsko članstvo. To je bil dokaz granitne enotnosti naše Partije in potrdilo dejstva, da KPJ ni več tista Partija, ki so je nekaj razjedale težke irakcijske borbe. Resolucija Informbiroja in obrekovalna kampanja nista povzročili razpada naše Partije in omarili naših vrst. Nasprotno, še bolj sta utrdili enotnost naše Partije.

GOVOR TOVARIŠA LAZA MOJSOVA

Tovariš Lazo Mojsov je govoril o borbi za odpravo kulturne zaostalosti, za ustvaritev kulturne revolucije v naši državi. Omenil je razmere v Makedoniji in med drugim dejal: »KPJ je edina politična sila, ki jo je makedonski narod poznal v svoji zgodovini, ki je nedvoumno priznala pravico makedonskemu narodu do svobodnega nacionalnega in kulturnega razvoja; to pa ni priznala samo z besedami, marveč se je tudi borila in izvajala to pravico.«

Ko je nadalje govoril o doseženih uspehih na področju tiska ter kulturno-množične in kulturno-umetniške dejavnosti, je dejal:

»Medtem ko so pred vojno izdajali v makedonskem jeziku samo ilegalne knjige in brošure naše Partije, izdajamo sedaj v makedonskem jeziku letno okrog 2 milijona izvodov skupne naklade različnih knjig in brošur.«

Pred vojno ni bilo niti enega časopisa v makedonskem jeziku, danes pa izhaja že okrog 30 listov in časopisov. Po dolgih stoletjih se vsestransko razvija nova makedonska književnost.

Na področju kulturno-množične dejavnosti nismo pred vojno imeli ničesar. Danes imamo tri stalna gledališča, 250 diletantskih skupin, opero, veliko radijsko postajo, simfonični orkester, 150 pevskih zborov in orkestror, 104 folklorne skupine, nekaj umetniških šol, 582 knjižnic, 35 domov kulture, več kot 400 kulturno-prosvetnih društev v vseh. Na področju ljudske prosvete je bilo leta 1939, 843 osnovnih šol z 98.000 učenci, leta 1947, pa že 1240 šol s 123.000 dijaki. Leta 1939 je bilo 17 gimnazij z 8816 dijaki, leta 1947 pa 29 gimnazij s 17.269 dijaki. Prav tako je še vrsta učiteljskih, srednjih in strokovnih šol.

Nepotrebno je poudarjati, da niso v teh šolah počevali v makedonskem jeziku in da so v njih vodili politiko denacionalizacije.

Ti podatki, ki nam ne predočijo popolne slike kulturne preobrazbe makedonskega naroda, jasno pričajo o pravilni marksistično-leninistični politiki naše Partije pri vprašanju kulturnega razvoja znostalega makedonskega naroda, ki so ga v vsej njegovi zgodovini zavirali, da bi se kulturno razvil in ga celo hoteli zbrisati s površja zemlje.

Na koncu se je tovariš Mojsov dotaknil borbe za odpravo nepismenosti kot predpogoja za nadaljnji in širši razvoj dela pri kulturnem in prosvetnem dviganju, ki je doseglo sedanje uspehe, oblike in izkušnje v LR Makedoniji.

Nadaljevanje razprave o poročilih CK KPJ

Govor tovariša Ivana Regenta

Tov. Ivan Regent je v začetku svojega govora poudaril, da so na V. kongresu KPJ prvokrat skupno z delegati ostalih delov Jugoslavije tudi delegati partijskih organizacij iz Primorske.

Govorec o razvoju komunističnega in demokratičnega gibanja v Slovenskem Primorju, je dejal, da se malenkostno razlikuje od razvoja KPJ. Konec prve svetovne vojne je odrgel prebivalstvo Primorske za dolga leta iz narodov Jugoslavije. Februarja 1919. leta so se jugoslovanske socialdemokratske stranke na Primorskem pridružile socialistični stranki Italije. To leto je pričel v Trstu izhajati časopis »Delo« kot glasilo primorskih slovenskih socialistov. Časopis se je zavzemal za ustanovitev Komunistične partije Italije. Vse slovenske in hrvatske socialistične organizacije so bile za ustanovitev Komunistične partije v Italiji kot vse poslale svoje delegate na prvi kongres Komunistične partije Italije v Livorno 1921. leta.

Ko je prešel na najnovejšo dogodek, je tovariš Regent dejal:

»Osvobodilna borba jugoslovanskih narodov pod vodstvom KPJ je pritegnila v to borbo tudi primorske komuniste. Od tedaj se slovenski in hrvatski komunisti na Primorskem bore in delajo skupno z vsemi narodi Jugoslavije pod vodstvom Komunistične partije in tovariša Tita (ploskanje). Te skupni borbi in vodstvu Komunistične partije Jugoslavije se moramo zahvaliti, da je danes večji del Julijske Krajine osvobojen in priključen novi Titovi Jugoslaviji. (Ploskanje). Brez te skupne borbe bi bilo prebivalstvo Primorske še danes podvrženo reakcionarnemu režimu De Gasperija ter bi izvajali fašisti nad njim prav takšno nasilje, kakor ga izvajajo nad Slovenci v Slovenski Benečiji in Gorici. Zategadelj pozdravljajo naši Primorci tovariša Tita in z njim vred ves CK KPJ in celotno KPJ kot osvoboditelje, kajti pod njihovim vodstvom jim je uspelo uresničiti svoj stari nacionalni in socialni sen. (Ploskanje) To dejstvo očito dokazuje, da je bila pravilna linija naše Partije glede Primorske in Trsta, in da se je primorsko ljudstvo osvobodilo ob podpori vseh jugoslovanskih narodov ter se v tej borbi tudi samo aktivno borilo. To velja tudi za italijansko delovno ljudstvo v Trstu in za druge Italijane, delovne ljudi Julijske Krajine, ki vidijo v novi Jugoslaviji svojo domovino, ker so s svojo borbo pripomogli k njeni ustvaritvi. (Ploskanje).

Iz skupne borbe slovenskega in italijanskega ljudstva v Julijski Krajini je naravno zraslo močno gibanje bratstva Slovencev in Italijanov, nastala je močna slovensko-italijanska anti-fašistična zveza; in ti, ki danes to gibanje, to zvezo razbija, pri čemer je

vseeno, na kaj se opira, ta vsekakor razbija ali pomaga pri razbijanju demokratičnega gibanja v Italiji. Obrekovati vodstvo naše Komunistične partije Jugoslavije, obrekovati to Partijo, ki je dejansko položila temelje za takšno bratstvo med Slovenci in Italijani v Trstu in v Julijski Krajini sploh, pomeni, hote ali ne hote razbijati to bratstvo ter udarjati po naprednem gibanju sploh. Srečni in ponosni smo, da smo kot izvoljeni delegati navzoči na V. kongresu KPJ, ki predločuje vsemu svetu neizbrisno sliko čvrste, odločne in nerazrusljive enotnosti ter enodušnosti jugoslovanskih narodov, strnjene okrog Partije pod modrim vodstvom tovariša Tita. (Ploskanje).

Ali bi bila sploh možna ta enotnost ter trdna in enodušna strnitev celotnega delovnega ljudstva okrog Partije, če se ne bi v tem izražale težnje vsega našega delovnega ljudstva. Ali sta ta strnjeno in enodušno resnični? Na ta vprašanja naših kritikov odgovorjamo s citatom iz slovenske pesnice: »Kdor ne veruje, naj pride v obisk.« Mi tudi nič drugega ne želimo kot to, da pridejo vsi tisti, ki ne verujejo v našo strnjeno, ki ne verujejo, da je naša Partija tako enodušno zbrana okrog našega vodstva — da pridejo k nam in se na kraju samem prepričajo o tem. (Ploskanje).

Nadalje govori tovariš Regent o resoluciji Informbiroja, ki nam očita različne »napake«, in pravi:

»Skoda, velika škoda za energijo in sredstva, ki jih pri tem uporabljajo, in ki bi bila potrebna za druge koristnejše namene. V imenu bratstva in internacionalizma rušijo celo bratstvo med Slovenci in Italijani v Trstu. Komu v škodo? Mar nam? V istem imenu, to se pravi, v imenu bratstva in internacionalizma razpuščajo na Madžarskem jugoslovanska združenja, odvzemajo v imenu, ne vem, kakšne demokracije poslancem mandate, kakor da ne bi teh mandatov dobili od samega ljudstva.

V nadaljnjem izvajanju je tovariš Regent opozoril, da je naše ljudstvo ohranilo zastavo internacionalizma — zastavo marksizma in leninizma vselej nedotaknjeno in da bo ta naša ostala še nadalje.

»Naša pot je pravilna. Čeprav nas je resolucija Informbiroja težko zadel, smo na težkoče to naučeni. Težko je bilo tudi v fašistični Italiji in v stari Jugoslaviji, težka je bila borba zoper osvajač, tudi danes nam ni lahko, ko na razvalinah stare države gradimo socializem. Toda z našim delom bomo vse te težave premagali. Korakali bomo dalje po poti marksizma-leninizma ter se ne bomo ozirali na obrekovalce, katerih ravnanje ne škoduje samo nam, marveč tudi njim samim.«

Govor tovariša Dragi'a Stamenkoviča

Tovariš Stamenkovič se je v svojem izvajanju ustavljal pri delu partijskih organizacij na zasedenem področju v vaseh in okrajih.

»Izkušnja je pokazala — da je dejal tovariš Stamenkovič — da sta močnega delo in borba Partije tudi v najtežjih okoliščinah, če ima Partija — brezmejno vdane kadre, če ima jasen cilj pred seboj, če so ti kadri oboroženi s teorijo marksizma-leninizma, če ima Partija pravilno politično linijo, če je trdno povezana s širokimi ljudskimi množicami, če se dosledno drži vseh pravil konspirativnega dela, če sta v partijskih kadrih borbeno partijska disciplina in neprekinjena komunistična budnost. To je velika in koristna izkušnja, ki jo je naša Partija dohila med drugo svetovno vojno in jo lahko koristno uporabimo tudi druge kompartije.«

Opozoril je, da je Partija uporabljala pri organiziranju svojega dela na zasedenem področju 20letne izkušnje ilegalnega dela in se dosledno ravnala po Leninovih postavkah, kakšna morata biti ustroj in sestav Partije, ki delujeta ob stalnem preganjanju policije.

Tovariš Stamenkovič je zatem navedel primere, kako so v ilegalnem partijskem delu na zasedenem področju izvajali načelo, čuvati organizacije pred presenečenjem ob istočasnem razvijanju množičnega dela. Tehnika PK je uveljavila 6. novembra 1942. leta govor tovariša Stalina po radu, že 7. novembra pa je sporočila Stalinov govor z razglasom CK vsemu Beogradu; KP je iz konspirativnih razlogov sklenil, da bosta to gradivo razdeljevali samo dve partijski celici IV. rajona, ki sta bili številčno slabi, vendar pa sta imeli okoli sebe toliko ljudi, da so lahko z njima razdelili gradivo v pol ure. Pri tem je sodelovalo več sto tovarišev in ni niti eden padel v roke okupatorja.

Tehnike so bile primer vzgledne organizacije, ljudje, ki so v njih delali, pa niso smeli imeti stikov z nikomer. V Srbiji je na zasedenem področju neprekinjeno delovalo okrog 50 tehnik, v vsem tem času pa je čitalo po en list in radijska poročila 800 do 900 ljudi. Ob stalnem preganjanju okupatorja, ki je izvajal racije stanovanjske preiskave, blokade in pregleda celih četrti, pregledoval legitimacije, potne objave, dovoljenja za stanovanje, so člani Partije pokazali neobičajno iznajdljivost, osebo hrabrost in hladnokrvnost. Zgodilo se je, da so trojico članov okrajnega vodstva preganjali čeli korpusi četniških tolovajev in jim je kljub temu uspelo ostati na svojih terenih in delati. Medtem ko so jih po vseh gozdovih iskali, so se člani okrajnega komiteja svobodno sprehajali po glavnih cestah ter ušli preganjanju.

Sleherno partijsko in sokojevske vodstvo na zasedenem področju je predstavljalo hkrati tudi borbeno skupino, ki se je borila proti osvajačcem ne le s propagando in sabotažijami, marveč tudi z orožjem in rokah. Redni so bili primeri, da so posamezni partijski voditelji umrli junaške smrti, ne da bi prišli sovražniku v roke. V krugujevačkem okrožju je umrlo med vojno okrog 50 članov OK in CK, toda niti enega niso dobili živega v roke. V Beogradu ni do marca 1942. leta minil niti en dan, da ne bi kdo iz vrst osvajačelca in njegovih sodelavcev izgubil glavo, ali da ne bi bila izvedena sabotaža. Zaradi tega so morali okupatorji imeti svoje garnizije na zasedenem področju, kar je bila precejšnja razbremenitev za narodno osvobodilno vojsko. Med drugim je bila tudi to razlika med jugoslovanskimi komunisti in komunisti v drugih zasedenih področjih Evrope.

»Izkušnje so pokazale, da so se najuspšnejše zoperstavljale okupatorju tiste partijske celice in tiste partijske organizacije — je nadaljeval tovariš Stamenkovič — ki so znale zbrati okrog sebe več stotisoč ljudi, tiste partijske organizacije, ki so bile stalno v ofenzivi. Teh organizacij ni mogel osvajač razbiti. Mnogo partijskih celic je bilo v posamičnih vaseh Sumadije, na primer v Toplici na Jablanici, ki so bile oborožene, kljubovale so osvajačelca in se pravočasno skrile v sosodne vase, ko je osvajačelca vdrl v njihove vase, ter se nato zopet vračale in nadaljevale delo. Ta globoka povezanost naših partijskih celic z ljudstvom, dejstvo, da so bile hkrati jedro, okoli katerega so se naglo razvijale partizanske čete in oddelki, sta bila ena izmed značilnosti partijskih organizacij na zasedenem področju.«

Tovariš Stamenkovič je nadalje poudaril delo neke udarne skupine, ki je izvršila atentat na proslulega policijskega agenta Kosmajca. Kosmajec je bil zelo previden, selil se je iz stanovanja v stanovanje in ni nikoli hodil sam. Partijska udarna skupina je zasledovala tega tolovajca, ugotovila, kje stanuje, kdaj prihaja iz stanovanja, s kom se druži, kakor ga je nekega dne ob 8. uri jutraj počakala pred hišo ter ga ubila, pri čemer se ni pripetilo nobenemu tovarišu nič hudega. Prav tako je poudaril primer člana Partije Aleksandra Vojnoviča, ki je vrgel granate v nemški hotel ter ubil in ranil 30 nemških oficirjev in podoficirjev, nakar se je prebil skozi mesto in se vrnil v oddelk.

»Uspehi dela — je dejal ob koncu svojega govora tovariš Stamenkovič — so bili na zasedenem področju ne glede na velike žrtve zelo pomembni. Na-

V nedeljo je bil peti dan dela V. kongresa KPJ. Ko je prišlo davi ob 7.10 v dvorano delovno predsedstvo s tovarišem Titom na čelu, so ga delegati pozdravili z viharnimi vzkliki, ploskanjem in skandiranjem »Tito, Tito, heroj Titole!«

Današnji seji je predsedoval tov. Blagoje Nešković.

Pred prehodom na dnevni red je pozdravil kongres kot prvi v imenu delovnega kolektiva rudnika Trbovlje tovariš Leopold Petrič. V imenu slovenskih rudarjev je izrazil vdanost tovarišu Titu, Partiji, domovini in socializmu.

V imenu delovnega kolektiva kmetov delovne zadruge »Sava Kovačević« je govoril tovariš Vujačić Djordje. Govoril je o delu te kmečke zadruge, katere člani so prišli iz opustošene Črne gore, iz rojstnega kraja Save Kovačevića v plodno Vojvodino. Podčrtal je zlasti dosežanje uspehe zadruge. Zadruga ni imela v začetku nič drugega kot nekaj konj in pet bran, sedaj pa razpolaga že z 90 konji, 2 traktorjema, 2 mlaticnicama, 15 sejalnimi stroji, 6 stroji za vezanje snopov, 30 kravami, 150 svinjami, 105 ovci, 30 panji čebel, 30 vozmi in dvema kamionoma. Zadruga se ni okrepila samo gospodarsko, temveč tudi število ter je sedaj trikrat večja. Od 300 družin v začetku je sedaj narasla na 300 družin z več 1500 člani in 2548 jutri zemlje. V zadrugi niso več samo kolonisti, temveč je bilo sprejeto tudi 25 družin madžarskih meščanov, bivših birosov in kmetov brez zemlje.

»Samo naši Partiji in tovarišu Titu smo dolžni v prvi vrsti zahvalo, da so naši zadrugarij ustvarili že danes tako življenje, kakršnega niso niti približno imeli pred vojno,« je rekel Vujačić.

Da bi se vsaj nekoliko oddolžili naši Partiji za vse ono, kar je napravila in še dela za nas in za naše narode, so naši zadrugarij sklenili na svoji kon-

Govor tovariša Djura Pucarja

V razpravi o poročilih Centralnega komiteja je govoril kot prvi tovariš Djuro Pucar-Stari. Dotaknil se je nekaterih vprašanj narodno osvobodilne borbe, njenega razvoja in vloge KP v času ljudske vstaje. Poudaril je, da ne moremo gledati na vstajo in osvobodilno borbo narodov Jugoslavije ločeno in nepovezano z dogodki, ki so se dogodili pred tem. To je bil položaj in politični odnosi, ki so vladali v stari Jugoslaviji, v kateri je delala KPJ vse do okupacije Jugoslavije. Obširno je razčlenil temeljna družbena in gospodarska nasprotja, ki so ovirala razvoj stare Jugoslavije in onemogočila njeno utrjevanje kot svobodno in od imperialističnih sil neodvisno državo, ter je pokazal na nepomirljivo borbo Kompartije proti narodnemu in socialnemu tlačanju.

»Njena pravilna linija v vseh vprašanjih — je rekel tovariš Pucar — je omogočila, da se je ustvarila enotnost delavskega razreda, kar je pospešilo proces zbiranja vseh resnično demokratičnih in antifašističnih sil v državi okrog Partije. Njena sila in politični vpliv sta prišla do polnega izraza v najtežjih trenutkih, ko je pretela naši državi nevarnost fašističnega zasujenja. To so bili dnevi pred napadom na našo državo.«

V tem izredno težkem položaju za usodo in bodočnost naših narodov, je pozval naš Centralni komite v vse člane Partije in vse iskrene rodoljube naše države, da zgrabijo za orožje in branijo državo v okviru regularnih enot vojske pred fašističnimi napadalci. Odpor naroda in vojske pa je bil zlomljen že v nekoliko dneh. V teh dneh so ljudske množice globoko občutile vsotrlost vojaškega in državnega aparata, ki se je pogrezal v korupcijo in petokolonaštvo. Na najodgovornejših mestih državne uprave in vojske so bili agenti, ki so odkrili delati, da bi demoralizirali vojsko in razkrojili fronto. Takšen konec stare Jugoslavije je bil logična posledica politične linije buržoaznih strank, ki so jo vodile v vsem razdobju med prvo in drugo vojno brez ozira na njihova časna medsebojna trenja in nesoglasja.

Ša zasedena mesta in vasi so bila neusahljivi viri partijskih in vojaških kadrov, neusahljivi viri novih borcev naše narodnoosvobodilne vojske, vir denarne in gnotne podpore našim partizanskim oddelkom. Uspeh takšnega dela Partije je bil tak, da so se Beograščani ob prihodu naše narodnoosvobodilne in Rdeče armade v Beograd takoj pridružili borbenim enotam. Beograjske žene so prinesle na ulice preproge, po katerih so se pomikali osvobodilni tanki. Uspeh tega dela je bil, da je ljudstvo na zasedenem področju ostalo svobodoljubno in rodoljubno sabotalno je vse ukrepe osvajačelca in njegovih hlapcev in se ni nikoli uklonilo okupatorju in njegovim slugam.

Tovariši, naša Partija je dokazala, kaj lahko vse naredi. Popisala je slavne strani svoje zgodovine. Kdo je naša Partija ideološko in organizacijsko pripravil, da je lahko izpolnila svoje zgodovinsko poslanstvo avantgarde delovnega ljudstva med drugo svetovno vojno. Pripravil jo je CK KPJ s tovariši Titom, Rankovičem, Džilasom in Kardeljem na čelu in zategadelj bodo njihova imena zapisana na najbolj slavni strani naše zgodovine.«

S tem se je končal četrti dan kongresa.

Peti dan kongresa KPJ

ferenci dne 14. julija, da ji podarijo 1 vagon pšenice.

Predstavnik delovnega kolektiva tobačne industrije v Skoplju je pozdravil kongres v imenu delavcev partije in nepartije ter poudaril pri tem, da je to podjetje dalo iz svoje srede v prvi polovici drugega planskega leta 160 najboljših borcev-udarnikov v borbi za plan. Obljubil je, da bosta delavski razred in delovno ljudstvo Makedonije šla še odločneje po poti, po kateri ga vodi naša slavna Partija, naš junaški Centralni komite ter veliki voditelj in učitelj tovariš Tito, vedoč, da je to edino prava pot, pot, ki vodi k zgradnji socializma v naši lepi domovini.

V imenu delovnega kolektiva državnega gozdnega podjetja Zavidoviči je pozdravil kongres Josip Tursuljović, ki je rekel:

Navdihnjeni z junaškimi zgledi naših slavni borcev iz narodnoosvobodilne vojne in z globokim spoznanjem, da si gradimo boljše življenje pod vodstvom naše slavne Partije in tovariša Tita, smo po prehodu k načrtnemu gospodarstvu dosegli leta 1947. predvojno proizvodnjo. Letos, dasi z manj od polovice jarmenikov, smo daleč presegli predvojno proizvodnjo. Do danes smo obnovili in izgradili 240 km gozdne železniške proge in 2600 m tekočih mostov, postavili in popolnoma novo mehanizirali žago v Olovu ter obnovili celo vrsto drugih žag. Naši življenjski in delovni pogoji so se bistveno spremenili. Ze do danes smo v naših delavnicah zgradili čez 15.402 m³ stanovanjskega prostora. Ustvarjena je velika možnost za naš kulturno-prosvetni in strokovni dvig.

V letošnjem letu vodi naš delovni kolektiv vztrajno borbo za uvedbo boljše in dovršenejšie oblike dela in za uvedbo brigadnega sistema dela.

Tursuljović je obljubil kongresu in tovarišu Titu, da bo delovni kolektiv izpolnil vse naloge, ki mu jih bo stavila Partija.

Okupatorji so državo zasujčili in so si jo razdelili. Temeljni cilj okupatorja ter raznih drugih domačih izdajalcev in petokolonašev v raznih delih Jugoslavije je bil globliti in razviti sovražstvo in mržnjo med narodi Jugoslavije ter v kati zatreji misel o njihovem skupnem življenju in skupni državi. Nemški fašizem, ki so ga podpirali fašistični elementi Madžarske, Bolgarije in Rumunije pa je skušal tudi zgraditi nepremostljiv jez med Jugoslovanskimi narodi in njihovimi stoletnimi sosedi. Okupatorju se je posrečilo, da je s pomočjo raznih izrodov zagrešil zvernska dejanja, ki so ogrozila obstanek posameznih narodov v Jugoslaviji. Zalostno je bilo stanje Srbov in Bosni in na Hrvatskem ter stanje Vojvodincev in Slovencev. Tem narodom je prešlo iztrebljenje.

V takšnem položaju je mogla samo naša Partija preprečiti načrte okupatorja in njegovih plačancev in povesti ljudstvo odločno k odporu. Samo skrajno revolucionarna Partija, Partija s pravilno politično linijo, Partija, ki je na temelju marksistično-leninistične ocene odnosov sil v državi in v mednarodnem pogledu pravilno presodila značaj borbe in tudi našla ustrezne oblike v tej borbi, Partija, ki je bila brezmejno vdana Sovjetski zvezi in antifašističnim silam na svetu, Partija, ki je bila politično in organizacijsko utrjena in z odločnim vodstvom na čelu, je mogla povesti naše narode v oboroženo borbo zoper mnogo močnejšega sovražnika ter jih z uspehom povesti po poti skupne borbe proti največji nevarnosti, ki je obstajala v zgodovini za njihov obstoj.

Pucar je poudaril, da so storili tudi reakcionarni elementi v državi in izven države vse, da bi preprečili povezovanje delavskega razreda in naše Partije s kmeti ter je dejal:

»Naši Partij se je posrečilo v slavnem razdobju osvobodilne vojne povesti delovne množice kmetov v borbo in s tem ustvariti tesno zvezo delavskega razreda in kmetov, zvezo, ki je bila izražena v narodnoosvobodilnem gibanju med vojno, kakor je izražena tudi še danes, v graditvi socializma v naši državi. Ta zveza, ki je bila ustvarjena od zdolaj in z borbo, je prišla do polnega izraza v Ljudski fronti, kot posebni obliki povezovanja množic ne le v vojnem razdobju, temveč tudi kasneje v razdobju obnove in izgradnje države. S pomočjo pravilnega marksistično-leninističnega gledanja na narodno vprašanje je povezala naša Partija v osvobodilni vojni uspešno demokratično borbo osnovnih ljudskih slojev z narodnim gibanjem narodov Jugoslavije in je s tem izločila razne buržoazne in maloburžoazne politike, ki so poskušali na podlagi raznih teorij in ideoloških zasnov obdržati vpliv pri kmečkih množicah in jih napraviti za svojo rezervo v borbi zoper zmagovalni razvoj naše ljudske revolucije.«

Pucar je nato poudaril, da je naša Partija leta 1941. uveljavila pravilno smer, smer oborožene borbe, razvijanja in krepitev armade in njenih kadrov. Poudaril je tudi, da so bili obremen z dvigom borbene moči naše armade ustvarjeni pogoji za okrepitev ljudske oblasti, za nemoten razvoj političnega življenja in za izvedbo širokih organizacijskih ukrepov za okrepitev zaledja.

»Pričetek in razvoj ljudske oblasti med uporom sta bila posledica revolucionarne preporoda, ki se je dogajal med uporom. Po koncu vojne je postalo sredstvo, s pomočjo katerega je naša Partija pričela uvajati nadaljnje družbeno-gospodarske spremembe. Ljudske množice so

se iz lastne izkušnje prepričale o prednosti takšne oblasti, ki je ljudska in globoko demokratična, medtem ko je bila prejšnja izkoriščevalska in zatiralna. Upanje, da bo nastala nova država, v kateri bo resnično bratsko sodelovanje narodov, ki bo imela vse pogoje za izgradnjo novega družbenega reda, kjer ne bo izkoriščanja, je vodilo in venomer podžigalo in krepilo polet množic, hkrati s tem pa tudi njihovo pripravljenost na žrtve, s katerimi je bila zvezana naša osvobodilna borba.

Naša Partija, ki je vodila to veliko ljudsko borbo, ni nikoli pozabila, da je ta borba sestavni del borbe Sovjetske zveze in ostalih demokratičnih sil na svetu. (Aplavz.) Naša Partija ni nikoli pozabila, da ustvaritev nove Jugoslavije in njena odstranitev iz sistema imperializma nista mogoči brez Sovjetske zveze in uničenja fašistične Nemčije, ki je bila udarna pest imperializma. To stališče Partije je bilo osnovni smisel zunanje-politične orientacije našega gibanja, ki se je od prvega dne zvezel s protihitlerjevsko koalicijo s Sovjetsko zvezo na čelu. (Aplavz.) Ko smo se povezali s Sovjetsko zvezo, nismo pozabili, da so naloge, ki jih je Sovjetska zveza reševala v Osvobodilni vojni, drugačne od nalog, ki so jih imeli ostali zavezniki v protihitlerjevskem bloku. In prav zato je naša Partija že med vojno pravilno pojasnjevala vlogo in namene Sovjetske zveze v mednarodni politiki ter vedno poudarjala, da zmaga naše nacionalne stvari ni mogoča brez trajne podpore in pomoči Sovjetske zveze.

Partija nas je vedo vzgajala — je nadaljeval dalje Djuro Pucar — v duhu internacionalizma in to ne samo nas, temveč tudi delovne množice naše dežele. Vcepjala je v njihovo zavest misel o mednarodni solidarnosti med vsemi svobodoljubnimi narodi sveta z bratsko Sovjetsko zvezo na čelu. Ta misel povezanosti naše borbe z borbo Sovjetske zveze in Rdeče armade ter z borbo ostalih anti-imperialističnih sil je sestavni in nerazdružni del patriotizma naših ljudi, ki ga je razvijala naša Partija, patriotizma, ki nikoli ne pozablja, da je ljubezen do Jugoslavije tudi ljubezen do Sovjetske zveze (aplavz).

Preteklost in sedanost naše Partije, prejšnje in sedanje delo našega Centralnega komiteja — je zaključil tovariš Pucar — so z dejanji dokazala zvestobo marksizma-leninizma, zvestobo boljševiški partiji v tovarišu Stalinu (aplavz). Naj živi V. kongres naše Komunistične partije!« (Aplavz.)

GOVOR GIUSTA MASSAROTTA

Tovariš Giusto Massarotta, delegat partijske organizacije Rovinja, je med drugim v svojem govoru dejal:

»Pravilna linija Kompartije Jugoslavije v vseh, povsem posebno pa še v nacionalnem vprašanju, ki so jo zvesto razlagali in vztrajno izvajali njeni kadri v Istri in Slovenskem Primorju, je navduševala nas komuniste italijanske narodnosti, kazala pot, po kateri moramo stopati v borbi proti fašističnemu okupatorju, in nam odpirala jasno perspektivo svobodnega življenja v novi Jugoslaviji, ki je že nastajala. Samo takšna Partija, ki je bila brez slehernega nacionalizma in ozkornosti, je mogla postaviti temelje našemu bratstvu in omogočiti Italijanom, da so formirali italijansko partizansko enoto.

Ko je bila borba zato, da pripadeta Juljska krajina in Trst novi Jugoslaviji, so se komunisti italijanske narodnosti v Istri in Reki za to borili in podpirali to zahtevo. Tega niso storili samo zato, ker smatrali, da so to upravičene ozemeljske zahteve narodov nove Jugoslavije, temveč tudi zato, ker je to bilo v okviru borbe naprednih sil vsega sveta z mednarodno reakcijo, ker je to pomenilo odvzeti ozemlje oblasti imperializma, osvoboditi delavski razred in vse ljudstvo tega ozemlja pred izkoriščevanjem in omogočiti Italijanom, da bi gradili z rano ob rami s hrvatskimi tovariši v okviru nove Jugoslavije socializem. Kot edini svobodni Italijani na svetu, ki uživajo velike demokratične pridobitve, ki so bile priborjene med osvobodilno vojno, so postali Italijani Istre in Reke živ vzgled vsemu italijanskemu delovnemu ljudstvu v njegovi odločni borbi proti inozemskemu imperializmu in domači reakciji.

Dal vam bom nekaj vzgledov — je dejal dalje tovariš Massarotta — o tem, kako živi danes italijanska narodnostna manjšina v novi Jugoslaviji, v državi, kjer je »dila sila tista Partija, ki jo obtožujejo za nacionalistične in buržoazno-šovinistične prestopke.

Po osvoboditvi so v krajih, kjer so živeli Hrvati in Italijani, pri vsakih volitvah za ljudsko oblast računali z nacionalnim sorazmerjem ter so bili v organe oblasti voljeni Italijani in Hrvati. Tako je bilo n. pr. v Pokrajinskem ljudskem odboru za Istro, ki je bil izvoljen že 1945. leta, 25 Italijanov. V okrajnih, mestnih in krajevnih ljudskih odborih na Reki, v Vodnjanu, Poreču itd. je prav tako. V Rovinju, kjer je večina prebivalstva italijanske narodnosti, so v narodnoosvobodilnem odboru skoraj sami Italijani. Na temelju enakopravnosti so bili Italijani, državljani nove Jugoslavije, izvoljeni tudi na zadnjih volitvah v najvišje državne organe, in sicer 2 Italijana v Zvezno skupščino, 6 Italijanov pa v Sabor LR Hrvatske.

V gospodarskih podjetjih kakor tudi v vseh ljudskih organizacijah so razen tovarišev Hrvatov tudi Italijani, Italijani imajo svoj dnevnik »La voce del Popolo«, sindikalni časopis »La voce dei Lavoratori«, revije »30 giorni«, »Scuola nuova«, »Jugoslavica«, mladinski list »La gioventù«, pionirski list »Il Pioniere« itd. Ita-

Nadaljevanje na 4. strani.

Nadaljevanje razprave o poročilih CK KPJ

(Nadaljevanje s 3. strani.)

lijani imajo svojo organizacijo za kulturni razvoj »Italijansko unijo«, ki upravlja kulturno-umetniško dejavnost, izdaja časopise, revije, šolske in druge knjige.

Ko je navedel podatke o delovanju italijanskih klubov kulture in rednega italijanskega gledališča na Reki, je tovariš Mascarotto nadalje dejal:

»Razen omenjenega razvija italijanska narodna manjšina svobodno in na razne načine aktivnost v italijanskih šolah, ki delajo po zaslugi ljudske oblasti. V Istri in na Reki je bilo v šolskem letu 1947-48, 49 osnovnih in 22 srednjih šol ter tehničnih institutov, na katerih poučuje v

italijanskem jeziku 310 profesorjev in imajo 8875 gojencev.

Na zadnjem pregledu kulture nacionalne manjšine v Rovinju — je dejal ob koncu svojega govora tov. Mascarotto — v marcu 1948. leta je sodelovalo nad 18.000 oseb. Teja pregleda so se udeležile tudi tri delegacije Demokratične fronte Italije, ki jih je vodil komunistični poslanec Bozzi.

Tovariši in tovarišice! To so uspehi dela in pravilne linije naše Komunistične partije Jugoslavije pod vodstvom Centralnega komiteja in tovariša Tita (aplavz), to so uspehi internacionalnih načel marksizma-leninizma, na katerih temelji naša Partija.

Govor tovarišice Vide Tomšičeve

Potem je dobila besedo tovarišica Vida Tomšič, ki so jo delegati pozdravili z dolgočrajnim ploskanjem.

Tovarišica Vida Tomšič je posvetila svoj govor delu naše Partije med ženami. Potem ko je analizirala težak položaj žen v stari Jugoslaviji, je tovarišica Tomšičeva poudarila, da je zavzemala KPJ, svesta si pomena mobilizacije žena za njihovo osvoboditev kakor tudi za uspeh revolucionarne borbe, že od svojega nastanka v osnovi pravičen odnos do tega vprašanja.

Zene, zlasti delavke, ki se čutijo kot del delavskega razreda, so sodelovale malone v vseh revolucionarnih akcijah delavskega razreda in vsega ljudstva kot stavljučice in demonstrantke, dalje v akcijah proti vojni in fašizmu, za demokratizacijo dežele itd. in zato so protifašistični režimi, žene-borce zapirali, mučili, obsojali in zverinski ubijali. Začetek antifašističnega gibanja žena datira iz obdobja 1935 in 1936, od leta 1937, ko so bile v Partiji končno likvidirane frakcijske borbe, pa je bilo v delu med ženami odstranjen dotodanji sektarstvo in nesistematičnost in Partija je stvorila razne organizacijske ukrepe za delo med ženami. KPJ je ustvarila široko demokratično fronto za mir, neodvisnost in svobodo in v tej fronti so bile žene velika sila. Ko je našla vesele akcije, v katerih sodelujejo žene pod vodstvom naše Partije, je tovarišica Tomšičeva rekla:

»Trebja je poudariti, da je Partija, povezujoč borbo žena z borbo delavskega razreda, znala povezati zahteve žena s splošnimi zahtevami delavskega razreda. To je bilo važno tako za vzgojo najširših množic žena za skupno borbo delovnega ljudstva v duhu pravilne revolucionarne linije Partije, kakor tudi za razbijanje feminističnih buržoaznih tendenc med enim delom žena.

Tovarišica Tomšičeva je poudarila, da so naše žene v narodnoosvobodilni borbi pokazale brezprimerno heroizmo in prispevale velikanske žrtve.

»Pod vodstvom naše KP — je rekla tovarišica Tomšičeva — so zrasli ne samo tisoči kadrov žena kot voditeljev, marveč so se vzgajale tudi milijonske množice žena Jugoslavije, ki jim je Partija odprla oči, pokazala pot odločne borbe, jih rešila zaostalosti in zato so žene povezane s svojo Partijo z neporušljivimi vezmi, ki jih nihče ne more raztrgati.

Tovarišica Tomšičeva se je v naslednjih besedah med drugim dotaknila znane obtožbe, da naš CK zavestno pripravljala narodom Jugoslavije novo zasužnjevanje po kapitalizmu, novo kolonialno odvisnost Jugoslavije od imperističnih dežel:

»Če bi prišli naši kritiki sem, bi lahko slišali od naših delavk in kmetic, ki sodelujejo sedaj pri upravljanju svoje dežele, kaj je kapitalizem, fašizem in imperializem, kaj so sile miru v svetu, kaj pomeni zdaj Sovjetska zveza, in videli bi, ali poznajo žene svojo Partijo ali ne. (Viharno ploskanje.)

Tedaj bi morali malo razmišljati o našem ljudstvu, o naših herojskih ženah, ki so same sodelovale pri svoji osvoboditvi in prišli bi do potrebnega zaključka, da takemu ljudstvu ni mogoče vsiliti nobene orientacije v korist kapitalizmu, najmanj pa hoče tako orientacijo tisti, ki je to ljudstvo vzgajal in ki ga iz dne v dan vzgaja v svobodno, zavestno in enakopravno ljudstvo. (Ploskanje.)

»A iste naše žene bi jih vprašale: — Kako smete zdaj, ko se imperialisti v svetu pripravljajo na novo vajo, trčati vaše sile v izmišljanju klevet proti naši Partiji, proti našemu Titu? (Burno in dolgočrajno ploskanje in odobravanje.)

Poročilo predsedstva kongresa ob klevetniškem pisanju „Pravde“

Po odmoru je predsedujoči tov. Blagoje Nešković sporočil kongresu:

»V imenu predsedstva kongresa moram sporočiti naslednje: radio Moskva je v svoji jutranji oddaji dne 25. julija poročal, da je »Pravda« objavila poročilo svojega beogradskega dopisnika, v katerem je med drugim rečeno:

1. da se je kongres KPJ pripravil in da ga vodijo pod terorjem vodilne skupine KPJ (v dvorani je nastalo mrmranje in zgražanje);

2. da so bile v zvezi s tem številne aretacije zlasti v Makedoniji in Srbiji vseh tistih, ki so nastopili v obrambo revolucionarnih marksistično-leninističnih načel proti nacionalizmu vodilne skupine (v dvorani so se slišali med delegati ogorčeni protesti);

3. da se voditelji sedanje KPJ ne opirajo na prepričevalnost svojih argumentov, ampak na silo orožja in da ima »široka uporaba terorističnih metod jugoslovanskih voditeljev določen namen, zadržati partijsko množico in prisiliti delegate kongresa, da glasujejo za vse, kar jim bo diktatorsko vodstvo diktiralo« (v dvorani viharno ogorčenje in protesti);

4. da sistem terorja in represalij, ki jih vršijo, kakor je rečeno v »Pravdi«, Rankovičevi »janičariji«, kaže, da je vodilni vrh KPJ stopil na pot uporabljanja fašističnih metod, podobno kakor Doriot in Mussolini (viharno

Sovjetske zveze, kot centra revolucije. Nešteti so bili ženski krožki, v katerih so žene proučevale življenje delovnega ljudstva, zlasti pa žene v ZSSR, ustavo Sovjetske zveze in Zgodovino VKP(b).»

Tovarišica Tomšičeva je nadaljevala: »Tako je znala Komunistična partija Jugoslavije že v prvih dneh napada na Jugoslavijo in okupacije razviti veliko aktivnost žena. Žene niso bile mobilizirane v narodnoosvobodilno gibanje na parolah ženske enakopravnosti, marveč so vzgajane v marksistično-leninistični partiji čutila, da bo v borbi, ki jo vodi Partija, rešeno njihovo vprašanje.

Govoreč o delu med ženami med osvobodilno borbo poudarila tovarišica Tomšič, da sta se tako vsebina, kakor tudi oblika tega dela iz temeljev izpremenili. Na okupiranem ozemlju so odpadle vse ilegalne možnosti dela, toda ljubezni in zaupanju v našo Partijo se je bilo treba zahvaliti, da je iz dneva v dan naraščalo število žena, ki so delale pod neposrednim vodstvom Partije in izpolnjevale vse naloge tako v vojski kakor tudi na okupiranem in osvobojenem ozemlju.

Da bi razširila svoj vpliv na čim širše množice žena, se je lotila Partija leta 1942. organizacijske krepitve Antifašistične fronte žena kot sestavnega dela Ljudske fronte. Organizacijska krepitev AFŽ med narodnoosvobodilno borbo je bila po eni strani velikega pomena za politično vzgojo žena, za vzgojo novih kadrov za našo borbo, po drugi strani pa se je s tem ustvarilo v naši borbi enotno zaledja, kar je bilo zelo važno za čvrstost vsega narodnoosvobodilnega gibanja.

Tovarišica Tomšičeva je poudarila, da so naše žene v narodnoosvobodilni borbi pokazale brezprimerno heroizmo in prispevale velikanske žrtve.

»Pod vodstvom naše KP — je rekla tovarišica Tomšičeva — so zrasli ne samo tisoči kadrov žena kot voditeljev, marveč so se vzgajale tudi milijonske množice žena Jugoslavije, ki jim je Partija odprla oči, pokazala pot odločne borbe, jih rešila zaostalosti in zato so žene povezane s svojo Partijo z neporušljivimi vezmi, ki jih nihče ne more raztrgati.

Tovarišica Tomšičeva se je v naslednjih besedah med drugim dotaknila znane obtožbe, da naš CK zavestno pripravljala narodom Jugoslavije novo zasužnjevanje po kapitalizmu, novo kolonialno odvisnost Jugoslavije od imperističnih dežel:

»Če bi prišli naši kritiki sem, bi lahko slišali od naših delavk in kmetic, ki sodelujejo sedaj pri upravljanju svoje dežele, kaj je kapitalizem, fašizem in imperializem, kaj so sile miru v svetu, kaj pomeni zdaj Sovjetska zveza, in videli bi, ali poznajo žene svojo Partijo ali ne. (Viharno ploskanje.)

Tedaj bi morali malo razmišljati o našem ljudstvu, o naših herojskih ženah, ki so same sodelovale pri svoji osvoboditvi in prišli bi do potrebnega zaključka, da takemu ljudstvu ni mogoče vsiliti nobene orientacije v korist kapitalizmu, najmanj pa hoče tako orientacijo tisti, ki je to ljudstvo vzgajal in ki ga iz dne v dan vzgaja v svobodno, zavestno in enakopravno ljudstvo. (Ploskanje.)

»A iste naše žene bi jih vprašale: — Kako smete zdaj, ko se imperialisti v svetu pripravljajo na novo vajo, trčati vaše sile v izmišljanju klevet proti naši Partiji, proti našemu Titu? (Burno in dolgočrajno ploskanje in odobravanje.)

Z novo dograjenimi združnimi domovi pozdravljamo naše vasi V. kongres KPJ

Do predkongresnega tekmovanja je bilo v Sloveniji dozidanih 36 združnih domov. V predkongresnem tekmovanju pa je naše vasi zajelo novo tekmovanje in še večji elan pri gradnji združnih domov. Okraj Gornja Radgona je napovedal vsem vases in okrajem tekmovanje in sprejel obveznost, da bo dogradil do kongresa KPJ vseh 20 združnih domov v okraju. Okraj Radgona je častno izpolnil svojo obveznost, pridružili pa so se mu tudi drugi okraji, tako da je bilo že v prvih dneh kongresa in pa včeraj odprtih v Sloveniji več deset združnih domov.

V predkongresnem tekmovanju so bili najprej dozidani združni domovi v Obrovem in na Velikem brdu, okraj Ilirska Bistrica; nadalje v Cerkljah v Lrškem okraju, v Čezsoči in Zadlažu v tolminskem okraju, v Kalu nad Kanalom v goriskem okraju in v Rogoznici in ptujskem okraju. O teh smo že poročali.

V KRIŽEVCIH SO DOZIDALI SVOJ DOM

Včeraj popoldne so v Križevcih, okraj Ljutomer, proslavili dograditev združnega doma. Na proslavi se je zbralo okoli tisoč prebivalcev, ki so z zanimanjem sledili govoru tov. Lubeja, sekretarja Prezidijske ljudske skupščine LRS. Na proslavi so bile podeljene najboljšim graditeljem značke »Združni dom 1948«, kmečka zadruga pa je dobila več nagrad.

APAČE

28. februarja so začeli pripravljati material. Z zidanjem pa so pričeli 22. junija. Vaščani so izpolnili obveznost, ki so jo dali Partiji, in zgradili dom v 30 dneh.

Na otvoritvi je zbranih nekaj sto vaščanov pozdravil v imenu IO OF minister tov. Ahčin. Najzaslužnejši delavec na gradbišču Apače, predsednik uprave za gradnjo združnih domov tov. Mrkon Alojz, ki je v času tekmovanja opravil nad 900 prostovoljnih ur, je podal pregled dela na gradbišču.

Zlati znački sta dobila Homer Ivan, ki je napravil 414 prostovoljnih ur, in Kmetoza »E. Kardelja«, ki je na gradbišču napravila 4514 ur; s srebrnimi značkami so bili nagrajeni trije tovariši, z bronastimi pa sedem pionirjev in pet starejših tovarišev in tovarišic.

GALUSAK

V Galusaku so si kmetje zgradili dom sami in zanj zbrali tudi vse potrebni material. Z delom so pričeli pred 52 dnevi. Vas je bila razdeljena na tri brigade po 75 vaščanov, brigade pa so bile razdeljene na štiri desetine in sta vsak dan delali na gradbišču dve desetini popoldne in dve desetini popoldne. Od prvega sveta pa do desetih ali enajstih ponoči je bilo na gradbišču zadnjih deset dni vse živo. V nedeljo se je zbralo na gradbišču okoli 600 ljudi na proslavo, kjer jih je pozdravil organizacijski sekretar okr. OF odbora v Radgoni.

CERKVENJAK

Dva dni pred otvoritvijo se ni bilo videti, da bo dom dograjen. Toda zadnje tri dni je delo na gradbišču podnevi in ponoči 60 do 70 vaščanov, tako da so v nedeljo otvorili dom, ki je dozidan in pod streho. Dvorana je ena najlepših in najbolj praktično urejenih v Sloveniji. Zbrane vaščane je pozdravil in jim čestital k uspehu tajnik republiške Zveze kmetijskih združug tov. Strle, ki je izročil kmetijskih združug tudi nagrade.

JANJEV VRH IN CRNCI

Prav tako so v nedeljo otvorili dom tudi v Crncih in na Janjevem vrhu v radgonskem okraju. Oba domova srednjega tipa sta bila s požrtvovalnim de-

lom vseh vaščanov dograjena v zelo kratkem času. Na otvoritvah se je zbralo veliko vaščanov, ki so z navdušenjem pozdravljali govornike. Podeljenih je bilo več zlatih, srebrnih in bronastih značk najboljšim graditeljem.

ZAGA

V Žagi v tolminskem okraju se je včeraj zbralo okoli 800 ljudi. Podeljenih je bilo: ena zlata, tri srebrne in pet bronastih značk. Vaščani so kljub slabemu vremenu zgradili dom v štirih tednih in pripravili material, kot kamenje, les in apno, sami. V okrajni opekarni v Kobaridu pa so pomagali izdelovati opako. Na proslavi so sprejeli več novih obveznosti, delavci opekarne v Kobaridu so se zavezali, da bodo s podvojeno silo izdelovali opeko, da bo možno dom čimprej tudi v notranjosti opremiti.

STRUGE V SUHI KRAJINI

V nedeljo se je v Strugah v grosupeljskem okraju zbralo okoli združnega doma nad 400 ljudi, ki so proslavili dograditev gospodarskega dela svojega združnega doma. Graditelji so bili nagrajeni s radijskim aparatom in knjižnico z okrog 500 knjigami. Vaščani so uredili svoj dom v štirinajstih dneh. Mladinska brigada na gradbišču pa se je obvezala, da bo takoj nadaljevala dela in dogradila poleg gospodarskega dela še lepo dvorano.

MAKOLE IN VINARJE

V polčrnskem okraju sta bila otvorena dva združna domova, in sicer v Makolah in Vinarju.

V majhni vasi Makole pod visokim Bočom je 200 vaščanov opravilo 6360 prostovoljnih ur. Najboljši prostovoljci so dobili odklovanja. Zlato značko je dobil tov. Mohorič Andrej; razdeljenih pa je bilo tudi šest srebrnih in osem bronastih značk.

V Vinarjih se je zbralo k otvoritvi združnega doma mnogo vaščanov. Dom je bil ves v zelenju in zastavah.

PREGARJE

Tudi v Pregarjih, najvišji vasi v partizanskih Brčinih, so v nedeljo otvorili svoj dom. Okoli 500 vaščanov, ki se jih je zbralo pri otvoritvi, je navdušeno vzdikalo maršala Tita in Komunistični partiji, aplaudirali so tudi, ko je bilo sporočeno, koliko so naredili ti ali oni člani brigad po množičnih organizacijah. Največ prostovoljnih ur je napravila partijska celica (na vsakega komunisti jih pride po 112). Velik dom, ki je izredno lepo zidan, so opravili vaščani pod streho v 60 dneh, zavezali pa so se, da bodo takoj nadaljevali z delom.

TRNOVO-ILIR. BISTRICA

Na proslavi je bilo zelo veliko ljudi. Pri gradnji so sodelovali prav vsi vaščani. Najbolj se je pri delu odkloval tov. Paliska Jože, invalid brez ene noge, ki je bil nagradjen z zlato značko. Poleg tega je bilo podeljenih še osem bronastih značk. Tisoč graditeljev je napravilo v teku gradnje nad 13.900 prostovoljnih ur. Po podelitvi značk je bila kulturna prireditev na prostem, potem pa ljudsko rajanje.

PODGRAD

V Podgradu so adaptirali veliko poslopje za svoje združne prostore, ker imajo že precej razvito kmečko zadrugo. Tudi tu je bilo na proslavi mnogo ljudi. Podgradčani so se uvrstili med najboljše vasi v okraju Ilirska Bistrica, saj so peti, ki so dogradili svoj dom.

VELIKA LOKA

V Veliki Loki v trebanjskem okraju so se posebno zadnje dni potrudili, da bi izpolnili obveznost, ki jo je dala Partija. 250 graditeljev je večkrat delalo tudi do 2. ure ponoči. V nedeljo popoldne je tov. Lavriša Anton poudaril, da bo dom odprt pot vasi v socialistično življenje in da prav sedaj lahko vidijo vsi oni, ki

so nasprotovali gradnji, da dom ne bo hiralnica, kot so gospodarji, temveč središče kulturnega in gospodarskega življenja vasi. Pohvalil je najboljše graditelje in podelil šest zlatih in več srebrnih ter bronastih značk. Med njimi so prav komunisti, ki so si z delom pridobili ugled v vasi. To so tovariši Zidar Franc, Kotar Rudi, Piškur Ivo in tovariš Darko.

TREBNJE

V Trebnjem so združili zborovanje ob priliki V. kongresa KPJ s proslavo otvoritve združnega doma. Združni dom je veliko poslopje in je pri gradnji sodeloval ogromno kmetov ter je zgrajen z lastnimi sredstvi. V novem domu je bila tudi prva kulturna prireditev.

TREBELJNO

Tudi v Trebeljnu so dogradili velik združni dom in je vsa vas odšla na skupno proslavo v Mokronogu, kjer so prebivalci vsega okoliša manifestirali svojo predanost Komunistični partiji Jugoslavije.

LITIJA

V nedeljo je bila v Litiji parada dela in je bila ta manifestacija združena z dograditvijo združnega doma. Združni dom je večja adaptacija, ki so jo Litijčani izvršili v kratkem času in bodo v novem domu kmalu lahko pričeli a kulturnim življenjem.

LOKVE

Ponoči in podnevi so delali v Lokvah v sežanskem okraju na gradbišču združnega doma, da bi izpolnili obveznost, ki jo dala našemu Centralnemu komiteju KPJ. V Lokvah je bila otvoritev združnega doma še posebno veličastna, ker je ta združni dom eden največjih v okraju. Zbranim ljudstvu je govoril v imenu okrajna tovariš Komelj Milan. Z zlato značko je bilo nagradjenih šest najboljših delavcev, in sicer: Mirc Ivan, Gregorič Franc, Čok Franc, Miric Lea, Mevlja Ivan, Čok Jožef ter Ban Jožef. Podeljenih je bilo tudi 10 srebrnih in 12 bronastih značk.

Najbolj se je izkazal 74 letni Prhavo Franc, ki je hodil vsak dan na prostovoljno delo, kljub temu da ima doma dosti dela. Vaščani so naredili v teku enega meseca preko 3000 delovnih ur. Uprava za gradnjo združnih domov v Sežani pa je darovala zadrugi v Lokvah plemenskega bika, radioaparata ter kmetijski stroj.

ŠTANJEL

V Štanjelu so otvorili združni dom v nedeljo popoldne. Novi združni dom ima obširne prostore v katerih je velika dvorana za kulturne prireditve, trgovina, skladišče itd. Otvoritvi je prisostvoval podpredsednik IO Sežana tov. Ravbar Vladimir. Štirje graditelji so bili nagradjeni s srebrno, štirje pa z bronasto značko. V dnevi kongresa so ti napravili preko 380 delovnih ur.

OREŠČEK IN PRESTRANEK

V mali, samotni vasi Orešček so v treh tednih naredili prostovoljci 6940 prostovoljnih ur in dogradili svoj dom. Najbolj so se odklovali prostovoljci Boštjančič Kardič, Dekleva in tovariš Jože so bili odklovanji z zlatimi značkami. Poleg male vasi Orešček so včeraj v postojnskem okraju otvorili tudi združni dom v Prestranku. Kmet je bila prav tako velika svečanost na kateri so vaščani čestokrat prekinjali govornika z aplavzom, kateri je govoril o delu naše Partije in o nalogah, ki nas še čakajo.

Poleg teh domov so bile včeraj otvoritve še v nekaterih okrajih. Tako so v kamniškem okraju včeraj otvorili združne domove v Vrhpolju, Prevojah, Mengšu, Tuhinju in Špitaliču. O otvoritvah v teh krajih bomo poročali.

DEJSTVA V ZVEZI S POROČILI RADIA MOSKVA DA SO SE NEKI DRŽAVLJANI FLR JUGOSLAVIJE IZJAVILI ZA RESOLUCIJO INFORMBIROJA

Radio Moskva je v ruščini in erščini sporočil 22. julija, da so sovjetski časopisi objavili vest, da se je šest jugoslovanskih državljanov, slušateljev Tankoveke akademije v Moskvi, izjasnilo za resolucijo Informbiroja.

Agencija Tass, sovjetski časopisi in radio Moskva so objavili 23. julija vest, da se je večja skupina članov Komunistične partije Jugoslavije, ki so kot slušatelji vojnih akademij in šol v Sovjetski zvezi, prav tako izjasnila za resolucijo Informbiroja in da ta skupina poziva kongres in članstvo KPJ, naj odstrani dotedanje in izbere nove voditelje KPJ. 24. julija je radio Moskva objavil podobno vest.

Pred objavo teh vesti je Centralni komitej KPJ prejel resolucijo jugoslovanskih državljanov v Sovjetski zvezi, v kateri obojajo resolucijo Informbiroja in odobravajo stališče CK KPJ, in sicer od slušateljev Artilerijske akademije »Djerdžinski«, inženirske akademije »Kujbišev«, Artilerijske tehnične učilišča, Vojno-politične akademije »Lenin«, Vojne akademije »Frunze«, Vojne akademije »Vorovičev«, Letalske akademije, Akademije za zveze in medicince. Vse te resolucije so bile objavljene v jugoslovanskem dnevnem tisku.

Izmed 130 jugoslovanskih slušateljev vojnih učilišč v Moskvi se je po izjavi vojaškega atašeya FLRJ v Moskvi izjavilo za resolucijo Informbiroja šest slušateljev.

Prav tako so dijaki Jugoslovani slušatelji univerze in višjih šol v Moskvi, poslali CK KPJ brzojavko, v kateri se strinjajo s stališčem CK KPJ.

Izmed 447 dijakov Jugoslovancev, ki so slušatelji moskovske univerze in višjih šol, je 446 dijakov obsodilo resolucijo Informbiroja, medtem ko je eden izmed njih izjavil, da se še ni odločil.

Niti ene izmed teh resolucij in brzojavk ni objavil niti sovjetski tisk, niti agencija Tass, niti radio Moskva.

V svoji brzojavki, ki so jo poslali CK KPJ in ki je bila objavljena v jugoslovanskem tisku 11. julija t. l. se Jugoslovani, slušatelji Vojno politične akademije »Lenin«, pritožujejo, da so vršili na njih pritisk, da bi se izjavili proti svoji Partiji. V brzojavki je napisano: »Presenečeni smo prav tako, s kakšno upornostjo in metodami, ki niso častne, so poskušali zlomiti naše prepričanje in nam hoteli vsiliti tisto, v kar nismo prepričani.«

Takega ravnanja niso uporabili samo proti slušateljem akademije »Lenin«, temveč tudi proti drugim jugoslovanskim državljanom v sovjetskih šolah in proti tistim, ki so na delu v sovjetskih ustanovah. Iz izjav 350 oficirjev in višjih vojnih absolventov Jugoslovanske armade, slušateljev Akademije »Frunze«, Artilerijske akademije »Djerdžinski«, Tankovske akademije »Staline«, Inženirske akademije »Kujbišev«, Učilišča za zveze, Artilerijskega vojnega učilišča, Tankovekega učilišča in akterva motoriziranega

Artilerijskega učilišča, ki so se vrnili iz Sovjetske zveze v Jugoslavijo, je razvidno, da jim ni bila dovoljena razprava o resoluciji Informbiroja in da so jim omejevali, da bi se spoznali s stališčem CK KPJ (preprečevanje poslušanja radia Beograda, sprejemanja jugoslovanskega tiska, preprečitev zvez med posameznimi učilišči itd.); da se je na jugoslovanske slušatelje vršil pritisk, naj se izjavijo za resolucijo Informbiroja, da so jih posamezno zasliševali in da so jih pri tem zasliševanju dezorientirali z netočnim in lažnim govorjenjem, tako o zadržanju posameznih slušateljev v drugih učiliščih, kakor tudi s prikazovanjem stanja v Jugoslaviji.

Ni žudno, če so se pod takimi pogoji našli ljudje, ki so iz neobveščnosti, brez zvez, raztreseni po garnizionih v Sovjetski zvezi in pod pritiskom zavzeli takšno stališče. Njihovo število pa predstavlja nezamotno manjšino in odnosu na število Jugoslovancev v Sovjetski zvezi, ki niso naredili klevetam. Prav tako pa je treba ugotoviti, da so med podpisniki izjave proti CK KPJ, ki jo je objavil sovjetski tisk in pri tem navajajo, da so vse to komunisti, številna imena ljudi, ki niso člani KPJ.

Vsem podpisnikom teh izjav, ki so bile objavljene v sovjetskem tisku, je omogočeno, da se z vrnitvijo v Jugoslavijo — v kolikor to žele — ker ni druge možnosti, prepričajo o resničnem stanju in o popolni netočnosti obtožb naše Partije.

Taka so dejstva v zvezi z objavami radia Moskva, da so se neki državljani FLRJ izjavili proti CK KPJ.

Manifestacija moči sovjetskega letalstva

V navzočnosti generalisima Stalina je bila velika letalska slavnost, katere so se udeležila tudi nova večmotorna in raketna letala

Moskva, 26. jul. (Tass). Včeraj so v Moskvi proslavili Dan letalstva ZSSR. Na proslavi na tušinskem letališču je bil navzoč tudi generalisim Stalin, čigar prihod so pozdravile eskadre lovskih letal v sestavi (Zivel Stalin!). Na letališču se je zbralo nad pol milijona gledalcev.

Prvi dan proslave je bil posvečen uspehom športnega letalstva, drugi dan pa so nastopili vojaški piloti, ki so pokazali svojo izurjenost pri letanju z letali s pogonom na tekoči zrak. Tretji del proslave je bil posvečen padalcem, ki so skakali posamezno ali v skupinah. Proslava se je zaključila s tem, da so prikazali najnovejša vojaška in prevozna letala.

Dan letalstva ZSSR na tušinskem letališču je bil manifestacija moči sovjetskega letalstva in spretnosti sovjetskih pilotov.

V uvodniku z naslovom »Prikaz moči in spretnosti sovjetskega letalstva« piše »Pravda«:

Sijajna in slikovita je bila letalska slavnost, ki so jo priredili včeraj v Tušinu ob priliki »Dneva letalstva« v ZSSR. Sovjetsko letalstvo je ponovno pokazalo svojo moč in veliko spretnost svojih letalcev. Dobra organizacija, točnost in brezhibna temeljitost so bile značilne poteze včerajšnje izredne

letalske slavnosti. To je ponos sovjetskih moči in žena na svojo deželo, na svoje projektante, delavce in letalce še bolj dvignilo. Zmaga v vojni ni sovjetskega ljudstva zaradi uspehov opijanih, niti ga ni naredila domišljavega ali zadovoljnega s samim seboj. Drzno ustvarjalno prizadevanje, težnja po nadaljnjem napredku odkritost prestatih dosedaj neznanih nove preizkušnje v tehniki in znanosti — to so značilne lastnosti sovjetskega ljudstva, ki jih je razvila Boljševiška partija, in ki se živo odražajo v vseh njegovih slavnih povojnih dejanjih. Postopek vztrajnega in temeljitega izpolnjevanja letalstva in pilotov se nadaljuje tudi v mirnem času.

Včerajšnja slavnost je bil živ in zelo prepričljiv vzgled temu. Pred vsem je prikazala letalska industrija svoje izredne povojne uspehe. Projektanti, inženirji in delavci sovjetske letalske industrije uspešno projektirajo in grade večmotorna in raketna letala. Nova večmotorna in raketna letala, ki so se udeležila včerajšnje letalske slavnosti, so bila izdelana v povojni petletki. Ta letala pričajo o neprestanem tehničnem napredku sovjetske industrije in o dejstvu, da postavlja naša mogočna industrija trdno in zanesljivo osnovo za ustvaritev in nadaljnje izboljšanje novega letalstva.

Stotisoči sovjetskega letalstva so občudovali mojstrstvo letalcev, ki je postalo zrelejšje in bolj vsestransko. Posebna poteza te slavnosti je bil množični značaj, ki se je odražal v sodelovanju stotin letal, od letal za vezbanje, ki jih uporabljajo člani letalskega kluba, pa do mogočnih štirimotornih bombarderjev na dolge proge in bliskovitih raketnih letal. Včeraj je na stotisoče delovnih ljudi občudovalo z globokim domoljubnim zadovoljstvom in ponosom mogočno letalstvo naše domovine. Sovjetsko letalstvo je prav tako kot vse oborožene sile sovjetske dežele budno na straži državnih interesov Sovjetske zveze, čuvajoč mirno-ljubno delo in blaginjo sovjetskega ljudstva, in je zanesljiv porok miru in varnosti.

Včerajšnja slavnost je tudi živo prikazala ogromne izgledne za izkoriščanje letalstva v miroljubni izgradnji, v prizadevanju za izpolnitev povojne petletke pred rokom, za izboljšanje prometa z najoddaljenejšimi kraji obširne Sovjetske zveze.

Vsi, ki so bili včeraj priča moči našega letalstva, zaključuje list, so v svojih srcih občutili hvaležnost do Boljševiške partije, sovjetske vlade in Stalina za pozornost, ki jo posvečajo izgradnji in utrditvi sovjetske letalske sile, letalski industriji in vzgoji slavnih letalcev.

Položaj v Franciji

V Franciji se je pričelo mogočno protestno gibanje proti »grobarjem republike«

Pariz, 26. julija. (Tass). Delovno prebivalstvo Francije je zelo zamerilo, ker je narodna skupščina pooblastila Andree Marie-a za sestavo nove vlade. V deželi se je pričelo mogočno protestno gibanje proti glavnim vladnim uradom, ki jih bodo napolnili z »grobarji republike«. Socialisti in katoličani se vzporedno s komunisti udeležujejo tega protestnega gibanja.

Delavci in nameščenci narodne družbe za projektiranje in gradnjo letalskih strojev so predložili predsednikom parlamentarnih skupin resolucijo, ki so jo podpisali predstavniki sindikalnih organizacij Generalne konfederacije dela, Force Ouvriere, francoske konfederacije krščanskega delovnega ljudstva in organizacije »Borcev za svobodo«.

V resoluciji ostro protestirajo proti sestavi vlade, ki je »pravo izzivanje delavskega razreda in ljudstva Fran-

cije. Ne moremo dovoliti, je rečeno v resoluciji, da sestavljajo vlado ljudje, ki niso dokazali samo svojega sovrštva do delovnega ljudstva, temveč tudi svojo nezmožnost upravljalati deželo.

»Humanité« je objavila dolgo listo, stičnih protestnih resolucij, predloženih parlamentu in predsedniku republike s strani sindikata industrijskih podjetij, partijskih organizacij, zastopnikov inteligence itd. Mnogo resolucij so podpisali socialisti in katoličani, kakor tudi komunisti.

Delavci ministrstva za zadeve bivših vojakov so podpisali petico, v kateri zahtevajo, da se sestavi čimprej demokratična vlada, ki se bo držala programa narodnega sveta odpora, spoštovala statut državnih ustanov in ki bo zmožna izvesti dejansko znižanje cen. Krajnje organizacije zveze francoskih žena tudi sprejemajo protestne resolucije.

Važni uspehi Svetovne zdravstvene organizacije pod predsedstvom Jugoslovana dr. A. Štamparja

Zeneva, 26. julija (Tanjug). V Zenevi se je končalo zasedanje Svetovne organizacije za zdravstvena vprašanja, ki mu je predsedoval jugoslovanski zastopnik dr. Andrija Štampar. Delegati in zastopniki z 68 držav so izrekli predsedniku dr. Andriji Štamparju na plenarni seji priznanje za njegove velike zasluge na mednarodnem zdravstvenem polju in se mu zahvalili, ker je vodil konferenco tako uspešno.

Najvažnejši uspehi te konference, ki je trajala pet tednov, so v tem, da je ustanovljena enotna organizacija za svetovna zdravstvena vprašanja, da so se

zedinili glede programa za dvig zdravstvene ravni vseh narodov in da so sestavili prvi mednarodni pravilnik glede higijene. Na konferenci je bil sprejet proračun za leto 1949, v višini 5.000.000 dolarjev. To vsoto bo organizacija porabila za svoj še večji razvoj in za povečanje svojih uspehov v borbi proti malariji, jetiki, spolnim boleznim ter za izboljšanje higienskega stanja in prehrane.

Z VSEGA SVETA

DUNAJ. — Po poljsko-avstrijski trgovinski pogodbi bo Poljska do 30. junija 1949. dobavila Avstriji 12 milijonov ton premoga. Poleg premoga določa sporazum tudi uvoz življenjskih potrebščin in mnogih drugih važnih polizdelkov. Avstrija bo pošiljala Poljski traktorje, naprave za železniško progo, radioaparature, mikroskope, papir, vrtna stroje in druge izdelke.

RIM. — Avantič piše, da je bilo 31. maja t. l. v Italiji 2.400.000 brezposelnih delavcev.

V avstrijskih taboriščih za razseljene osebe so ustanovili nove špijonske in diverzantske centre

Dunaj, 26. julija. (Tass). List »Osterreichische Zeitung« poroča, da takolimenovane razseljene osebe še nadalje vodijo protisovjetsko kampanjo v zapadnih conah Avstrije. V taboriščih razseljenih oseb so bile ustanovljene nove organizacije in odbori, ki se bavijo z antisovjetsko propagando in netenjem vojne psihoze. Prav tako so ustanovili vsakovrstne formacije, ki se vojaško vežbajo. Vse to se dogaja kljub zatrdilom ameriških, britanskih in francoskih okupacijskih oblasti, češ da so znanredile konec antisovjetski dejavnosti razseljenih oseb.

Kakor poroča »Osterreichische Zeitung«, so v taborišču v ameriški coni pod vodstvom dveh zločincev, ki sta ušla kazni, ustanovili skupino mladih banditov, ki dobivajo navodila od ameriških agentov Ringerja in Greena. Po navodilih omenjenih ameriških agentov sprejemajo v vojaške formacije nove člane. V Braunau-u so pod vodstvom Američana Streckerja ustanovili fašistično organizacijo.

V antisovjetski organizaciji »Rode« vežbajo posebne tajne agente in diverzante. Organizacija je pod zaščito Američanov ter je v tesni zvezi z avstrijsko nacistično skupino, ki jo uporabljajo Američani za špijonažo v sovjetski okupacijski coni Avstrije in Nemčije in ki ji načeljuje bivši nacistični Kreisleiter Hermann Mueller. List poroča tudi, da so ustanovili antisovjetske organizacije takolimenovanih razseljenih oseb tudi v Salzburgu, Innsbrucku in Kellerbergu.

Vse te organizacije, piše »Osterreichische Zeitung«, vežbajo volune in diverzante, ki jih nameravajo pozneje poslati v države nove demokracije in Sovjetsko zvezo. Tako so Avstrijo spremljali v zatočišču vseh mogočih pustolovcev najslabšega kova. Sovjetski predstavnik v zaveznikem svetu, zaključuje list, je ponovno protestiral proti organizacijam te vrste v zapadnih conah Avstrije.

gov, je objavil članek, ki izraža nezadovoljstvo z vladno gospodarsko politiko. »Marshallov plan, piše revija, »bi moral pomagati, namesto tega pa v številnih primerih samo komplicira položaj. Marshallov plan bo zavrl obnovo normalne trgovine med evropskimi deželami in zavlekel sedanjo nenormalno izmenjavo blaga med ZDA in Evropo.«

BESEDA NAŠIH BRALCEV:

Potrebna je večja budnost v kmetijski zadrugi

Mozirje, julija. — V kmetijski zadrugi Gorenje je bil za poslovanje Franc Cerar, ki je bil sprva urejen za upanja ljudstva, časoma pa je zašel na stranpoti in začel spekulirati z blagom. Ljudstvo v Gorenjah je to opazilo in pričelo poslovanje javno kritizirati. Njegovo ime se je pojavilo tudi na stenšasu. Poslovanje to še ni spametobalo. Ker pa je ljudstvo vedno bolj kritiziralo njegovo poslovanje, je dal ostanko, ker se je zbal razkrinkanja in pravične kazni.

Ko je predal svoje novi poslovođkinji, so se pokazale razne nepravilnosti. Oblasť je o tem zvedela in trgovinska inspekcija pri OILO je prekontrolirala poslovanje in ugotovila mnogo Cerarjevih napak.

Precej nepravilnosti je bilo pri garantirani preskrbi. Poslovanje je prodajalo razne blago draže, kot je bilo določeno. Tako je n. pr. pralno milo prodajal za 25 din draže pri kg, moške srajce za 51 din draže pri kosu itd. Kljub opominom ni postal točkoven obračun za tekstilno blago na OILO za april, maj in junij.

Se večje so bile nepravilnosti pri vezani trgovini. Kmetje so že od aprila

la oddajali po vezanih cenah mleko, maslo itd., bonov pa niso prejeli. Cerar je dejal, da bonov ni prejel z okraja, čeprav so bili tudi njemu boni redno dostavljeni. Poleg tega ni imel pregleda, koliko so kmetje prodali po vezanih cenah. Ker kmetje niso dobili plačila, niti bonov, so prenehali prodajati mleko po vezanih cenah. Poslovanje se ni izdal bonov in gotovine kmetom, ki so kontrahirali žito. Prav tako je jemal iz trgovine brez točk razno blago, kot n. pr. srajce, nogavice itd., in ga dajal nekaterim strankam brez točk.

V četrtek 22. julija je trgovinska inspekcija sporazumno z zadrugnim odborom sklicala množični sestanek, na katerem naj bi razkrinkali še druge nepravilnosti poslovanja. Na sestanku je prišlo precej ljudstva, ni pa prišel šef trgovinske inspekcije, ki je bil pri kontroli nazoč. Zadrugni odbor pristojni ni dovolj razložil pomena sestanka in manipulacij bivšega poslovanja. To je vredno graje, posebno še, ker je bil odbor dobro poučen o manipulacijah, ni pa znal posoustit poslovanje že v začetku njegovega delovanja.

L. F.

Iz ruševin bi lahko dobili material za gradnjo zadrugnih domov

Kamnik, julija. — V neposredni bližini Kamnika so ruševine v vojni uničenega gradu Križ. Ruševine gradu, kakor tudi posestvo, spadajo pod upravo državnih posestev Jable. Za ruševine tega gradu se že tri leta nihče ne zmeni, kljub temu, da je pooprahevanje po gradbenem materialu iz dneva v dan večje.

Pred dnevi so si strokovnjaki ogledali ruševine gradu in ugotovili, da bi iz ruševin lahko dobili velike količine dragocene gradbenega materiala. Po površni oceni bi lahko dobili do 800.000 kosov zidne opeke, velike količine gradbenega materiala iz rezanega kamenja, kakor stopnice, vratne pod-

boje, okenske okvire in razno umetno izdelano stebriče. V ruševinah ravnajo tudi velike množine železnih nosilcev različnih profilov. Vse to je že od leta 1944. izpostavljeno osem vrstnim vplivom in iz dneva v dan propada.

Letos gradni našo ljudstvo po vseh številne zadrugne domove in ima težave pri nabavi gradbenega materiala. Iz teh ruševin bi lahko pridobili toliko materiala, da bi iz njega lahko zgradili tri velike zadrugne domove. Meročajni činitelji naj ta material rešijo propada sami, ali pa ga naj izročijo na razpolago okrajni upravi za gradnjo zadrugnih domov, ki bo poskrbela, da se najkoristneje porabi.

O.

POSLEDICE DVEH RAZLIČNIH DENARNIH REFORM V NEMCIJI Brezposelnost in beda v zapadnih conah ostvaritev demokratičnih temeljev gospodarstva v sovjetski coni

Berlin, 26. julija. (Tass). Posebni dopisnik »Pravde« v Berlinu Jurij Korolj, ki opisuje posledice denarne reforme, ki so jih izvedli v Zapadni Nemčiji ter v sovjetski okupacijski coni Nemčije.

»Minulo je mesec dni,« piše Korolj, »odkdar je bila izvedena separata denarna reforma v Zapadni Nemčiji in vedno novi tisoči brezposelnih prihajajo vsak dan na borzo dela v mnogih mestih bekonije. V hamburškem pristanišču je n. pr. od 6000 delavcev zaposlenih samo 700, ostali delavci so odpušeni. Medtem ko nemški reaktorji, vojni zločinci, banoni in industrijski magnati, ki jih podžigajo reforme generala Claya, dvigajo glave, pa tavajo tisoči in tisoči brezposelnih ljudi od mesta do mesta, vendar se jim nudi povsed ista slika — brezposelnost. Bedo in uničenje je prinesla denarna reforma celo majhnim

obrtnikom, pri katerih so po večini zaposlene razseljene osebe. Gospodarska zmeda zavzema v biconiji nesluten obseg.

Ko je prešel na položaj v sovjetski zasedbeni coni Nemčije, je dopisnik opozoril, da je imela tu denarna reforma povsem drugačne uspehe od tistih, ki so nastali po reformi v Zapadni Nemčiji. Reforma je tukaj pomagala postaviti demokratične temelje gospodarstva in njihovega nadaljnje razvoja. Dopisnik opisuje svoj obisk v pokrajini Sachsen-Anhalt. V enem mesecu ni bil niti en delavec odpuščen zaradi finančnih težav, zaprti ni bilo niti najmanjše podjetje. Stihiške razmere so nepoznane v Sachsen-Anhaltu kakor tudi v drugih pokrajinah Vzhodne Nemčije. Se več, če bi tudi hoteli poiskati nekaj, kar bi negativno vplivalo na razvoj gospodarstva, bi ne bila to brezposelnost, marveč pomanjkanje delovne sile.

KOMENTARJI ŠVEDSKIH LISTOV O »MARSHALLOVEM PLANU«

Ponižujoče obveznosti sporazuma so Švedsko in njeno politiko podvrge ameriški kontroli

Stockholm, 26. julija. (Tass). Švedski listi vseh političnih struj razpravljajo o dvostranskem švedsko-ameriškem »sporazumu o gospodarskem sodelovanju« na osnovi Marshallovega plana. Komunistični listi še dalje ostro kritizirajo vladno stališče še dalje ostro kritizirajo vladno stališče. Tako je n. pr. »Aftonbladet« odkrito izrazil nezadovoljstvo s sporazumom. V enem izmed svojih uvodnikov izjavlja list grobo, da vsebuje »švedsko-ameriški sporazum številna precej brezobzirna določila...« »Prisiljeni bomo, nadaljuje »Aftonbladet«, držati se teh določb samo zato, da nam bodo stavili na razpolago nepomembne dolarske kredit, ki ga predvideva Marshallov plan. Sprejeli smo obvezo nasproti ZDA, da bomo prispevali k odstranitvi carinskih zaprek, da bomo »neločljivo del« skupnosti zapadnoevropskih sil, da bomo obvestili ZDA o svojih dejanjih na gospodarskem področju in jamčili eksteritorialne pravice ameriški gospodarski delegaciji, ki bo prišla v našo deželo, da nas bo opazovala.«

»Affarsvarlden«, glasilo trgovskih kro-

gov, je objavil članek, ki izraža nezadovoljstvo z vladno gospodarsko politiko. »Marshallov plan, piše revija, »bi moral pomagati, namesto tega pa v številnih primerih samo komplicira položaj. Marshallov plan bo zavrl obnovo normalne trgovine med evropskimi deželami in zavlekel sedanjo nenormalno izmenjavo blaga med ZDA in Evropo.«

Zaključek poletnega tečaja na večerni delavski gimnaziji v Mariboru

V nedeljo 18. julija je bilo s slovesno proslavo in z razdelitvijo spričeval zaključeno 5. poslovanje leto večerne delavske gimnazije v Mariboru. Končnemu obračunu njenega dela so prisostvovali predstavniki množičnih organizacij in predavatelji ter slušatelji VDG. Kot gost je sindikalni možiki pevski zbor kulturno-umetniškega društva tekstilcev Slave Klavore za začetek in zaključek zapel nekaj izvrstno predvajanih pesmi. Kot je povedal pri otvoritvi predsednik upravnega odbora VDG, daje gimnazija, ki je bila prva te vrste v Jugoslaviji, za zaključkom tega tečaja produkciji, petletnemu planu in izgradnji socializma prve kadre z dokotano nižjo srednjo šolo. Ravnatelj VDG je nato podal zanimivo problematiko dela in uspehe delavske gimnazije v primerjavi z lanskim in zimskim tečajem. Medtem ko je v lanskem tečaju odpadla dobra tretjina tečajnikov in je v letošnjem zimskem tečaju padlo število tečajnikov od začetnih 351 na 212, to je za 139 slušateljev, je bilo v začetku poletnega tečaja 341, na koncu pa 270 in je torej odpadlo samo 71 slušatelj. Iz tega se vidi, da se VDG vedno bolj stabilizira, odpadanje slušateljev in zdrava selekcija se pa izvrši že v začetnih tednih tečaja in ne moti preveč poteka pouka. Kriterij obvladanja učne snovi

je pri tem vedno višji, ker se stalno dvigujejo zahteve znanja pri izpiti in je zato uspeh vedno realnejši. V poletnem tečaju je izdelalo 74,4% slušatelj, v zimskem tečaju, ki je bil nekoliko daljši, pa 75,8%, medtem ko je bil uspeh lanskega celotnega tečaja sicer 86,8%, a veliko manj realen. Najboljši uspeh imajo nižji razredi, kjer ima veliko večino delavstvo, medtem ko je v višjih razredih, kjer so bili do sedaj zaradi pogojev posejanja pouka v bivši Jugoslaviji skoraj izključno nameščenci, slabši. Razredi si sledijo po uspehih: II.b (93%), I.b (92%), I.a (88%), III.a (85%), VII.a (78%), II.a (76%), VI. (68%), III.b (64%), V. (60%), VII.b (57%) in IV. razred (55%). V nadaljnjem je omenil požrtvovalnost tečajnikov, ki so po svojem delu žrtvovali večerne ure dvigu svoje izobrazbe ter so ne redko poleg svojega dela opravljali še posle sindikalnih ali terenskih aktivistov. Več slušateljev se je tudi vozilo vsak večer z različnimi vozili iz okolice Maribora ali pa so pešali več kilometrov daleč. Zahvalil se je predavateljem VDG, ki so v ogromni večini kljub veliki zaposlenosti podnevi v različnih tečajih in šolah poleg svojega poklicnega dela v večerih še vestno in z veseljem opravljali važno delo izobraževanja širokih delovnih slojev. Vsi omenjeni so s tem ustvarjali lik novega človeka — zavest-

nega borca za socializem. Omenil je izdatno gmotno pomoč Okrajnega sindikalnega sveta v Mariboru, ki je omogočila slušateljem razmeroma zelo cenen študij. Funkcionarji OSS-a so bili tudi v stalnih stikih z upravo VDG. Razredni sekretariati, s katerimi se je vodstvo gimnazije stalno sestajalo, pa svoje dolžnosti večinoma še niso dočela pravilno pojmovati, zlasti niso prenašali direktiv vodstva na svoje tovariše. Zastopnik OSS-a se je nato zahvalil predavateljem in pohvalil slušatelje za doseženi uspeh in poudaril pri tem, da se mora procent uspeha stalno višati in se dvigati kvaliteta doseženega znanja. Končno je povedal nekaj besed tudi zastopnik slušateljev. Predsednik upravnega odbora je nato razdelil 14 najboljšim slušateljem knjižne nagrade ter pohvalil še 14 tečajnikov. Nato so bile razdeljene še denarne nagrade najboljšim in najvestnejšim predavateljem in razrednikom, nekaterim članom uprave ter vodstva in služiteljem. Po zaključku proslave so razredniki razdelili tečajnikom njihova spričevala.

M. Tavčar

Iz Kobarida

Tudi v Kobaridu je nastopil pretekli tedej Tolminski orkester z izbranim programom pod dirigentom tov. prof. Justinom. Posamezne točke so bile izva-

jane zelo dobro in v splošno zadovoljstvo. Posebno nam je ugajala Chopinova »Oločnost, ki jo je virtuosno izvajal tov. Nino na violino, na klavir pa ga je spremljala tov. Lučka. Tudi »Cavalleria rusticana« je bila izvajana od tov. Nina ob spremljavi Ruže Čarlijeve zelo dobro. Istotako je v splošno zadovoljstvo izvajal harmonikaški trio dve točki programa. Večer je bil res poln užitka ter želimo, da nas Tolminski orkester še večkrat obišče, toda le ob nedeljah, da bodo imeli tudi okoličani kaj od tega. Žal da je prosvetni svet premalo propagiral prireditve in tudi KLO se ni pokazal preveč pripravljenega odstopiti kinodvorane.

Upamo, da se bodo vršile kulturne prireditve prihodnje zimo že v novi dvorani zadrugnega doma, katerega graditev je sedaj tudi v Kobaridu — po dolgem obotavljanju — v polnem razmahu! Zidovje doma se iz dneva v dan vidno dviga in nadejamo se, da bodo sedaj vsi Kobaridci zavijali rokave ter jim več prispevali s svojim delom, da bo tudi naš tekoči potrebni zadrugni dom čimprej dograjen!

Zdi se, da se odbor za postavitev spomenika v borbi za našo osvoboditev padlim partizanom nič več ne briga. Kobaridci bi morali skrbeti, da bo našim junakom ki so dali svoje mlado življenje za našo osvoboditev izpod fašističnega jarma, čimprej postavljen spomenik!

J. D.

NOVE KNJIGE IN REVJE

Projekt programa Komunistične partije Jugoslavije. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani, 1948. Strani 72.

Edvard Kardelj: Borba za izvršitev prvega petletnega plana; Boris Kidrič: Dosedanji rezultati borbe za izpolnitev petletnega plana. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani, 1948. Strani 76.

Rodoljub Colaković: Zapis iz oslobodilačnega rata. Knjiga II. Biblioteka »Oslobodilački rat«. Izdala »Svjetlost« — Sarajevo 1948. Strani 291.

Mitja Vošnjak: Naša velika matura. Kronika. Izdala »Mladinska knjiga« v Ljubljani 1948. Strani 303.

Mladinska progna Samac—Sarajevo. Prevodi iz listov »Borba na mladinskoprugi« in »Omladina«. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1948. Strani 143.

Boris Zitkov: Kaj sem videl. Prevedel Pavel Golja, z risbami opremlja E. Safonova. Izdala »Mladinska knjiga« v Ljubljani 1948. Strani 219.

Jack London: Ljubezen do življenja. Cinaga. Prevedel Janez Gradišnik. Mala knjižnica, št. 17. Izdaja Slovenski knjižni zavod v Ljubljani, 1948. Strani 63.

Lukačs: Trije eseji iz francoske literature. Prevedel B. B. Mala knjižnica, št. 19-20. Izdala Slovenski knjižni zavod v Ljubljani, 1948. Strani 95.

Poročila iz naših krajev

BAKAR. — Iz okraja Celje-okolica nas je 46 pionirjev v počitniški koloniji v Bakru ob morju. Čeprav smo tu šele en teden, smo si že ogledali mnogo zanimivega. Za nas najvažnejši dogodek je bil obisk velikega tovornega parnika »Kozara«, ki natovarja les za Nizozemsko. Z dovoljenjem kapitana smo si ogledali parnik. Mornarji so nas vodili v posameznih skupinah in nam razkazovali vse naprave na parniku.

Ogledali smo si mesto Bakar in grad Zrinjskih. Kar groza nas je bilo, ko smo pomislili, kako so tlačani umirali po ječah, če se niso hoteli pokoriti gospodi. Šli smo tudi na izlet v Kraljevo. Na najlepšem mestu so si hrvaški fevdalci Frankopani zgradili grad. Razvaline ogromnega gradu nam pričajo, kako velika je bila razlika med fevdalno gospodo in tlačani. Ob tem pogledu smo se šele zavedli, kako lepo nam je v Titovi Jugoslaviji.

Gotovo vas bo zanimalo, kakšno je naše vsakdanje delo. Čeprav smo iz raznih krajev, se prav dobro razumemo. Discipline smo se hitro navadili. Naš odred »Destovnik-Kajuh« je razdeljen v štiri čete, ki tekmujejo za prehodno zastavico. Druga četa jo je dobila že trikrat. Prvo naše jutranje delo je gimnastika. Vsako dopoldne se kopamo in sončimo. Imamo razne krožke: pevskega, dramatskega, šahovekega, gojimo folkloro itd. V počastitev V. kongresa KPJ smo imeli prireditev, s katere smo poslali pozdravno resolucijo.

Proučujemo življenje v morju. Nabiramo raznovrstne školjke. Tukajšnja flora se v marsičem razlikuje od naše. Spoznali smo že mnogo novih rastlin. V domu smo si napravili lično gredo z rastlinami, ki jih naberejo na sprehodih.

Pionirji se najlepše zahvaljujemo vsem tistim, ki so nam omogočili tako prijetne počitnice. Vroče primorske sonce nas bo okrepilo, da bomo odporni proti raznim boleznim. Naučili se bomo mnogo, kar nam bo koristilo pri šolskem delu.

T. S.

ČRNOMELJ. — Delavci in nameščenci vseh okrajnih ustanov in podjetij v Črnomlju so se razdelili v več delovnih brigad, ki se vrstijo na več delovnih akcijah v Črnomlju, pa tudi na gradbiščih združnih domov izven Črnomlja. Delo brigad je organizirano tako, da sta vsakodnevno najmanj dve brigadi na delu.

Poleg drugih brigad je izdelala plan tudi V. brigada, ki jo sestavljajo OZKZ, okrajni magacin in KZ, in sicer, da bo šla na prvo delovno akcijo v Predgrad, kjer gradijo združni dom. Brigada je odšla na delo 22. t. m. Velika stavba je bila razen enega dela že pokrita. Toda dela je bilo še vedno dovolj. Brigada se je takoj razdelila na manjše skupine, od katerih so ene nosile strešno opeko, druge zidno, ostale pa so odstranjevale nepotrebni material.

Brigada, ki je štela 43 članov, je delala od 4 do 8 ure zvečer in dosegla sledeče uspehe: prenesli so 2000 kosov zidne opeke 3200 kosov strešne opeke in odvozili 10 kub. metrov raznega gradbenega materiala. Opravili so torej 172 prostovoljnih delovnih ur. Po končanem delu je komandant brigade tov. Fr. Jakljevič prebral pozdravno resolucijo V. kongresu KPJ, ki so jo navzoči z odobravanjem sprejeli.

M. F.

KOČEVJE. — V Dolenji vasi so do sedaj bili na zadnjem mestu pri gradnji združnega doma. Da bi dala pobudo, se je mladinska godba »Proleter« v Kočevju obvezala, da gre v čast Partije 14 dni delat na združni dom. Delali so nekaj dni pri kopanju temeljev. Včasni se niso prvi dni odzvali. Toda z dneva v dan jih je bilo več pri delu. Prvih šest, drugih deset, v soboto pa bodo kmetje in mladina delali vso noč in se jih je za delo zavezalo 250.

Na predvečer pričetka V. kongresa KPJ so sprejeli obvezo, da bodo dogradili temelje do kletnih plošč 11. avgusta. Pripravili bodo tudi v najkrajšem času ves material za zgraditev doma.

Napovedali so tekmovanje vsem gradbiščem v Kočevskem okraju. Pri delu jim bodo pomagali borci in oficirji JA.

T. Z.

LJUTOMER. — Poverjenišvo slepih za okraj Ljutomer je po prvi federalni ekupščini slepih pričelo s poslovanjem. Dne 4. aprila so imeli občni zbor, katerega se je udeležilo 15 oseb. Imeli so tudi dve redni seji odbora slepih in sestavili plan dela ter proračun za leto 1948-49. Zbrali so 20 izrednih in 8 rednih članov. Poslali so dva tovariša na zdravniški pregled in prijavitli že tretjega za pregled. Povezali so se z vsemi poverjeniki so socialno skrbstvo in zdravstvo in na terenu za pomoč pri zbiranju izrednega članstva slepih in za splošno pomoč slepim. Na terenu so obiskali 7 slepih tovarišev in tovariših in predlagali OLO-ju za denarno pomoč 8 slepih tovarišev.

K. P.

BLEJ. — V začetku julija je prišla na Bled druga izmena vojaških vojnih invalidov, da se v osrčju slovenskih planin okrepi in pridobe nove moči za bodoče delo. Invalidi, ki jih je po številu 140, so prišli iz raznih krajev Jugoslavije in so po večini invalidi iz druge svetovne vojne. V okrevališču, kjer ostanejo ves mesec, so si življenje prijetno uredili. V medsebojnem kramljanju utrjujejo v borbi sklavno bratstvo in enotnost in izmenjujejo izkušnje iz dela. Priredili so skupni izlet v Postojno in več manjših izletov v krasno gorensko okolico. Obiskali bodo tudi invalide v Bohinju in si ogledali slap Savice.

V tednu gozdarstva so kljub temu, da so le na oddihu, odšli na prostovoljno delo v Gorjane. Nakladali so les in opravili 120 prostovoljnih delovnih ur. Ob večerih se posvečajo študiju. S proslave na čast V. kongresu KPJ so poslali pozdravno brzojavko in se udeležili baklade, ki jo je priredil MOOF Bled.

K. M.

OBVESTILA

Razglas

Davčna komisija za RLO Center bo razpravljala odmero dohodnine za leto 1947 posameznim davčnim zavezancem v dne 28. do inel 30. julija 1948 po naslednjem vrstnem redu: 28. VII. brivci, krojači, šivilje modistke, čevljarji. 29. VII. knjigovodi, mizarji, izdelovalci igrač, provozniki, mehaniki, ključavnikarji, krznarji, pisarniki, dimnikarji, tapetniki, fotografarji, kleparji. 30. VII. vsi ostali — svobodni poklici in ostali, ki niso zgoraj navedeni. Davčna komisija bo zasedala v Beethovnovi ul. 13-I, soba 7 od 8-11 ure dopoldne.

Razpis

za šolsko leto 1948-49 za vse odseke Tehniške srednje šole v Ljubljani, za vse odseke Delovske šole v Ljubljani, za Nadzorniško rudarsko šolo v Ljubljani ter za Tekstilni tehnikum v Kranju.

Veš dijaki, ki reflektirajo na poddelitev štipendije ob priliki novega vpisa v navedene strokovne šole, kakor tudi oni, ki nameravajo obdržati že odobrene štipendije, morajo vložiti prijavo do 15. avgusta 1948 pri ravnateljih: Tehniške srednje šole, Delovske šole, Rudarske nadzorniške šole v Ljubljani oziroma Tekstilnega tehnikuma v Kranju:

- 1. prošnja, kolkovano z din 10, iz katere mora biti razvidno, kateri odsek (oddelek) bo, oziroma je posejal in pri kateri ustanovi (podjetju) želi prejemati štipendijo;
2. kratak življenjepis, kolkovan z din 5;
3. štipendijsko vprašalno polo (dvojni), ki jo prejme pri ravnateljestvu navedenih strokovnih šol;
4. zadnje šolske priprave (dvojni);
5. potrdilo o imovinskem stanju prosilca in njegove družine;
6. mnenje pristojnega okrajnega ljudskega odbora;
7. zdravniško spričevanje.
Prošnje morajo vložiti vsi reflektanti. One, ki ne bodo prispale ob roku in v smislu tega navodil, ne bodo upoštevane.
Povprečje mesečne štipendije znaša za posamezne odseke Tehniške srednje šole in Tekstilnega tehnikuma po din 1.500 do 2.000. Izjemo tvorita le rudarski in lesni odsek, za katerega je določeno povprečje št. 1.800 do 2.400 din mesečno. Z ozirom na socialni položaj dijakov se pa more navedena višina štipendije v posameznih primerih tudi znižati oziroma zvišati pod, odnosno nad povprečje predpisane zneska. Izbrani prosilci bodo o poddelitvi štipendij obveščeni, ob prejemstvu prvega zneska pa se bodo morali tudi pisмено določeno povprečje obvezati, da bodo v posameznih mesecih razpisnega obdobja, ki ga določijo, v celoti prispevali za industrijo in rudarstvo LRS.

KATEGORIZACIJA GOSTIŠČ

Gostišča v LR Sloveniji so bila v aprilu 1948. uradoma popisana in kategorizirana po odredbi o kategorizaciji gostišč (Uradni list LRS št. 14/101-48).

Če je morda kje v LR Sloveniji kako gostišče ostalo nekategorizirano, najno pozivamo, da vnaprejšnje prijavijo gostišča, da to lahko prijavi pristojnemu okrajnemu ljudskemu odboru zaradi naknadne kategorizacije.
Po 1. septembru na Uprava za turizem in gostinstvo pri Ministrstvu za trgovino in preskrbo za vsa nekategorizirana gostišča smatrala, da so se odredila obratovanju. To velja za vse vrste gostinskih obratov po omenjeni odredbi (hotela, gostišča, restavracije, gostilne, kavarna, slaščičarne, bifeje in baro), ne glede na vodstvo, torej tudi za lokalna državna in združna gostišča za gostišča množičnih organizacij, uradov, podjetij in ustanov, brez razlike, ali so neakumulativna ali akumulativna gostišča, in za vsa zasedbena gostišča podjetja.

Za lastnike in obdrževalce, tako zvanih zasebnih turističnih sobe kategorizacija ni obvezna, pa naj koristna, ker se v razvrstitvi najboljše vključijo v plan turizma in gostinstva. Precejšen del takih sob je že kategoriziran, zato priporočamo tudi ostalim, da svoje turistične sobe pripravijo okrajnemu ljudskemu odboru. — Iz Uprave za turizem in gostinstvo.

DNEVNE VESTI

Kongres zdravnikov LR Slovenije se bo vršil 28. in 29. avgusta t. l. in ne 31. julija do 1. avgusta kot je bilo prvotno napovedano. — Kongresni odbor Slovenskega zdravniškega društva.
Obrtna nabavno-prodajna zadruga Živilski strok v o. s. v Ljubljani, Resljeva cesta 12, telef. 21-23, kupuje svežo zeljšča, in sicer liste robide, maline, jagode borovnice in rastlina vodna in dolgotrajna meta, gladilnik. Prevzemamo tudi v suhem stanju. Prevzem blaga se vrši dnevno od 8-12 ure na Komenskega ul. 20.

KINO

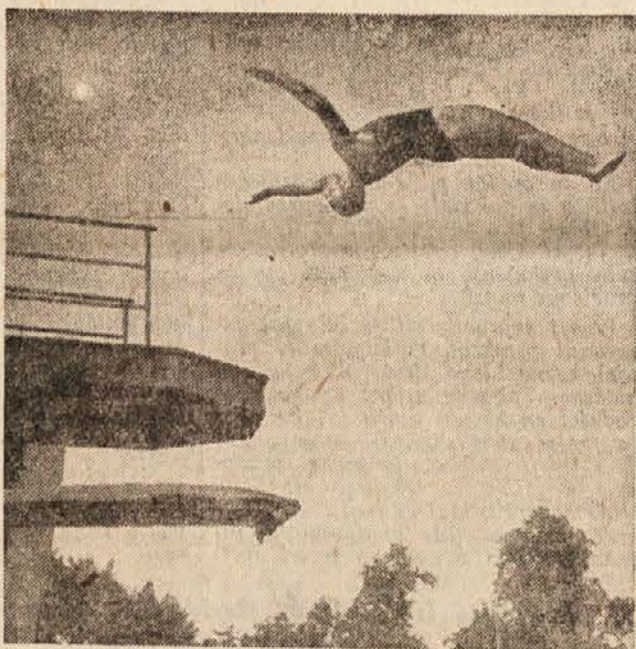
LJUBLJANA, UNION: Sovjetski barvni film »Kameniti cvet«, obzornik št. 27.
MOSEVA: Premlera češkega filma »Veseli študenti«, tednik. Predstava v obeh kinematografih ob 18.30 in 20.30.
LETNI TIVOLI: Češki film »Parubiške gospe«, tednik. Predstava ob 21. uri.
KODELJEVO: sovjetski film »Pirogov«, tednik. Predstava ob 20. uri.
MARIBOR ESPLANADA: Sovjetski film »Mikhuho Maklaj«, tednik.
GRALSKI: sovjetski film »Timur in njegova četa«, tednik.
LETNI MARIBOR: Sovjetska filmska pravljica »Pepelka«, tednik.
CELJE DOM: Sovjetski film »Fant iz našega kraja«, tednik.
KRANJ MESTNI: Nemški film »Morlici so med nami«, tednik.
PTUJ: Sovjetski film »Moje univerze«, tednik.

FIZKULTURA

DOBRI REZULTATI MLADINCEV NA TEKMAH V MARIBORU

Tekme v plavanju, waterpolu in skokih v vodo v Mariboru

Dne 24. in 25. t. m. je bilo v Mariboru na Maribor, obtočno tradicionalno plavalno tekmovanje za Zihierlov memorial, ki ga je letos osvojilo moštvo FD Enotnosti z velikim naskokom 21.658 točk, dočim je na drugem mestu FD Polet z 10.838 točkami. Glasnik memorial Dusanaka Bande in memorial dr. Pavle Vrankarja za waterpolo je prav tako osvojilo moštvo FD Enotnosti. V primerjavi z vsemi tremi dosedanjimi tekmovalci za Zihierlov memorial pomeni letošnje tekmovalce velik korak naprej tako v pogledu množičnosti kakor vsestranosti in kvaliteti plaval. sporta. Na tekmovalcu, ki je obsegalo celo vrsto disciplin, je sodelovalo nad 100 plavalcev iz vseh večjih krajev Slovenije. Kljub temu, da je letošnja plavalna sezona zaradi slabega vremena izredno skrajšana, so bili doseženi razmeroma dobri rezultati: Mira Kuhar (E) 200 m prsno 3.22,9 Marko Zvolkel (E) 100 m prsno 1.21,0.

Državni in slovenski rekorder v skokih v vodo F. Pribošek (Enotnost, Ljubljana)

Tekmovalci je bilo združeno s prvenstvom skokov v vodo za Slovenijo, ki ga je pri članih osvojili tudi to pot Pribošek Franc (E), pri mladineh pa Kanceler Kurt (P). Pri skokih v vodo za člane, v katerih je nastopilo 10 tekmovalcev, je razen Priboškega prišla do izraza precejšnja izmeničnost prvih petih skakalcev. Tekmovalci je pokazalo, da so v tej lepi panogi plavalnega sporta lepi izgledi za bodočnost, kar pa ne velja za ženske, pri katerih je zanimanje nezadovoljivo.

TEHNIČNI REZULTATI

1000 m prsno — moški: 1. Kopal Janex ml. 15.15,6. 2. Hafner Boštjan ml. (E) 15.18,4. 3. Tušek Dušan ml. (P) 16.09,4.
200 m prsno — ženske: 1. Juvančič Marija ml. (E) 3.06,8. 2. Medved Jana ml. (E) 3.20,5. 3. Jarec Irena ml. (B) 3.20,5.
200 m prsno — moški: 1. Kanceler Kurt ml. (P) 3.05,8. 2. Zvolkel Marko ml. (E) 3.05,8. 3. Kočvar Vlado ml. (E) 3.11,2.
100 m prsno — ženske: 1. Kuhar Mira ml. (E) 1.24,7. 2. Anšec Marjanca ml. (E) 1.37,2. 3. Jenko Beba ml. (U) 1.39,5.
Waterpolo tekma Udarnik Kranj: Enotnost Ljubljana 1:7.
Skoki v vodo za mladince: 1. Kanceler Kurt, Polet Maribor 29,93 točk, 3. Dobrin Jože, Enotnost, Ljubljana 26,06, 3. Forenta

Plavalke Enotnosti: Kavškova, Juvančičeva, Rožičeva in Medvedova

Marko 21,34, 4. Ošlak Boris (P) Maribor 16,67, 5. Janex Grile, Bled 15,80.
Skoki v vodo za pionirje: 1. Šink Irko, Udarnik 15,73, 2. Kováč Marjan (U) 9,67, 3. Oblat Valter 8,93, 4. Kanceler Peter (Polet) 7,83.
Skok članov s stolpa 10 m: 1. Pribošek Franc, Enotnost, Ljubljana (4 skoki) 40,20 točk.
100 m prsno moški: 1. Kopal Janex ml. (E) 1.08,2. 2. Pilberič Dušan ml. (E) 1.10,1. 3. Hafner Boštjan ml. (E) 1.10,5.
100 m hrbtno — ženske: 1. Kaušek Tatjana ml. (E) 1.41,0. 2. Vodišek Vera ml. (E) 1.46,8. 3. Jarec Irena ml. (B) 1.51,7.
Štافتa 3x100 mešano — moški (9 štafet): 1. Enotnost I. ml. (Jereb, Zvolkel, Kopal) 3.50,8. 2. Enotnost III. ml. (Černe, Kočvar, Pilberič), 3. Polet I. ml. (Tušek, Andražič, Kanceler).
Štافتa 4x100 — prsno ženske: (3 štafete): 1. Enotnost ml. (Kuhar, Medved, Kavšek, Juvančič) 6.06,8. 2. Udarnik ml. (Božič, Jurina, Jenko, Šturma) 7.16,3.
Waterpolo: Enotnost — Sobota: 6:0, Polet: Udarnik 2:1.
Stanje točk prvega dne: Enotnost 11.669 Polet 5.531, Udarnik 4.771, Bled 3.149, Sobota 798, Zelezničar — Maribor 342.

Drugi dan tekmovalci: Skoki — mladinci 3 m: 1. Majer Cirila (P) 13,63 točk.
Skoki — moški 3 m: (absolutno prvenstvo): 1. Pribošek Franc 64,26, 2. Dobrin Jože (E) 48,93, 3. Gala Stojan (P) 47,55;
400 m prsno — moški: 1. Hafner Boštjan ml. (E) 5.50,0; 2. Kopal Janex (E) 5.51,4. 3. Jereb Marjan ml. (E) 6.02,3;
100 m prsno — ženske: 1. Juvančič Marija ml. (E) 1.26,1. 2. Medved Jana ml. (E) 1.30,0. 3. Jarec Irena ml. (B) 1.32,2;
100 m prsno — moški: 1. Zvolkel Marko ml. (E) 1.21,0. 2. Kanceler Kurt ml. (P) 1.25,7. 3. Hočvar Rado ml. (E) 1.38,2;
200 m prsno — ženske: 1. Kuhar Mira ml. (E) 3.22,9. 2. Jenko Beba ml. (U) 3.36,5. 3. Avšec Marjana ml. (E) 3.41,3;

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE
Stanje dne 26. julija: Dotok tropskega zraka v višinah se nadaljuje, kar je privedlo do ponovnega razvoja visokega zračnega pritiska nad evropsko celino, z glavnim središčem nad Baltičkim morjem. To stanje pomeni ustaljeno, lepo vreme. Nad Atlantikom in Sredozemskim morjem pa je znanih značni pritisk, kjer se razvijajo nevihte.

Vremenska napoved za torek 27. julija: Po večini jasno in zelo vroče (čez dan 28-30 stop. C) v večernih urah neznatne krajevne nevihte.

100 m hrtno — moški: 1. Jereb Marjan ml. (E) 1.27,3. 2. Tušek Dušan ml. (P) 1.29,8; 3. Treštal Franc ml. (U) 1.32,2.

Štافتa 3x100 mešano — ženske: 1. Enotnost I. (Kavšek, Kuhar, Juvančič) 4.46,2.
Štافتa 4x100 m prsno — moški: 1. Enotnost ml. (Zvolkel, Jereb, Hafner, Kopal) 4.85,2.

Waterpolo tekma: Enotnost: Polet 6:0.

1. Enotnost, Ljubljana 21.658 točk, 2. Polet Maribor 10.838 točk, 3. Udarnik Kranj 8.149 točk, 4. Prešeren, Bled 583 točk, 5. Sobota, Murska Sobota 129 točk, 6. Zelezničar, Maribor 342 točk.

Gustroj: Enotnost II 3:2 (1:2)

V nedeljo je v tekmovalstvu za pokal maršala Tita nastopila rezerva Enotnosti proti fizikulturnemu aktivu sindikalne podružnice Gustroj, katere se je končala z rezultatom 3:2 za Gustroj. Tekma je bila lepa, borbena in vse do konca napeta. Vendar so val igralci igrali zelo fair. Gustroj je proti tehničnej boljšemu retiniranemu nasprotniku zmagoz zasluzil, kar gre poleg njegovega znanja in fizične premoči na rovaš požrtvovalnosti posameznih igralcev.

Nemeth (Madžarska) je vrgel kladivo 59,20 m daleč

Budimpešta, 26. julija. Madžarski atlet Imre Nemeth je že drugič v tem mesecu izboljšal svetovni rekord v metu kladiva. Na večeršnjem tekmovalstvu v Budimpešti je vrgel kladivo 59,20 m daleč. Prejšnji svetovni rekord je znašal 59,02 m.

MEDNARODNI SPORT

PRAGA. — Naši teniški igralci Mitič, Palada, Branovič, Briški, Petrovič in Gerduldig bodo sodelovali od 27. julija do 1. avgusta na mednarodnem teniškem turnirju za prvenstvo Češkoslovaške, ki bo v Pragi.

SAHAR MOJSTER JANOSEVIC BRZOPOTEZNI PRVAK BEOGRADA ZA MESEC JULIJ

Te dni je bil v Beogradu turnir za brzopotezno prvenstvo Beograda za mesec julij, ki se ga je udeležilo 14 igralcev. Zmagal je mojster Dragan Janosevic z 9 in pol točkami pred mojstrskim kandidatom Srečkom Nedeljkovičem, ki je dosegel 8 in pol točk. Slede: mojster Simonović in Čolanović z 7 in pol in drugi.

PAVLOVIC-MAZURAN: »SAHOVSKA POČETNICA«

V založbi »Sahovske centrale« v Zagrebu je izšla te dni zanimiva sahovska knjiga za začetnike, ki sta jo napisala Pavlovič in Mazuran. Knjiga ima šest delov od katerih je najobsebnější prvi v katerem seznanjata avtorja začetnike z najosnovnejšimi principi in zakoni sahovske igre, kakor tudi z sahovskimi pravili. V nadaljnjih poglavjih je razlaga osnovnih končnic in osnovnih elementov v otvoritvah in srednji igri. Način obravnave materiala je poljuden in enostaven. Knjiga je tiskana v hrvaškem jeziku (v latinici) in stane 63 din.

Na turnirju za prvenstvo Italije sta zmagala Castaldi in Primavera z 8 točkami pred Napolitanom, ki sta jo osvojili tretje mesto z 7 in pol točkami. Slede: 4.—5. Fleischer iz Calapso z 7, 6.—8. Saccioni, Paoli in Del Passo z 6 in pol itd. Zmagovalca sta igrala match starih partij za naslov prvaka. Prva partija se je končala neodločeno, v drugi in tretji pa je zmagal Castaldi. Ker je bil s tem rezultat že odločen v korist Castaldi ni bilo potrebno odigrati četrte partije.

Ob petindvajsetletel velberterskega Sahovskega kluba (Nemčija) je postavil znani nunaški mojster Höltinger nov svetovni rekord v igranju simultank, ki ga je do sedaj imel velemojster Najdorf. Höltinger je igral z 213 nasprotniki nepretrčno 12 ur in 28 minut. Dobil je 187 partij, 13 izgubil in 13 igral neodločeno. Dosežek je prvenstveni radio in mu je z zanimanjem sledilo več tisoč ljubiteljev šaha. Julija.

Ljubljana, Maribor to Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA TOREK 27. VII.
5.30 Množične pesmi — 5.40 Napoved časa in poročila — 5.50 Jutranja tolovadba — 6.00 Jutranji koncert — 6.30 Pesmi in pesni slovenskih narodov — 7.00 Radijski kolektor, poročila in objave — 7.10 Klavir v ritmu — 12.30 Napoved časa in objave — 12.40 Zabavna glasba, mali ogledi in objave — 13.00 Dve simfoniji pesnitvi — 13.30 Kulturni pregled — 13.40 Operni balet — 14.30 Napoved časa, poročila in objava večernega sporeda — 14.45 Bedriha Smetana — skladatelj ki ga boste v tednu poslušali — 15.30 Oddaja za pionirje. Nekaj iz dnevnika zgodovinskega krožka, kar bo zanimalo vse, ki se vozijo s pionirsko železnico — 18.50 Glasbeni medijer — 19.00 Radijski dnevnik. Posebna oddaja ob kongresu KPJ — 19.10 Male skladbe velikih mojstrov — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.40 Zabavna glasba, mali ogledi in objave — 20.00 Pojo znani pevski zbori — 20.30 Gospodarska oddaja. V borbi za plan — 20.45 Ravel: Španska rapsodija — 21.00 Koncert violinstva Karla Rupla in sopranistke Janje Hanžek, pri klavirju Lajla Sivio in Marjan Lipovšek — 21.30 Lavalna glasba — 22.00 Prensorščil Zvezne postaje Beograd — 22.30 Italijanska orkestralna glasba — 23.00 Plesna glasba — 23.30 Zaključek oddaje.

MALI OGLASI

IZGUBILA SEM puder-dozo ob Savi pri »Sternu«. Najdite! Naj jo proti nagradi vrne, ker mi je drag spomin. Naslov: S. J. Stančičeva 20-I desno.
NAGRODAM tistemu, ki mi vrne žepno uro, katero sem izgubil v nedeljo od Domžal z večernim mesanim vlakom do pivovarne Union. Ogrine Viktor, Ljubljana, Zaloška 4.
OTROSKI VOZICEK, globok nov, malo rabljen napredaj. M. D., Grubarjevo nabrežje št. 6, pritrilje. 2705
PREKLICUJEM izgubljeno izkaznico za kolo znamke »Dürkopp« št. okvirja 732505 na ime Gliša Marija, Ljubljana Rudnik št. 22. 2702
RAZVELJAVLJAM OF in osebno izkaznico na ime Breško Marija, Lesko 75. 554
RAZVELJAVLJAM običajne karte na ime IR1 Stanislav, D3 Marjan, D3 Valter Milnar, G1 Cecilija Ogrizek, — železniško legitimacijo, OF, osebno na ime Franja Milnar — vsi Celje, Drapšinova 15. 553
RAZVELJAVLJAM prometno knjižico za moško kolo št. 10081, in mladinsko izkaznico na ime Prednik, Vitoča, Jesenice, Vodnikova 6, ker je izgubljena. 835
RAZVELJAVLJAM mladinsko izkaznico, varniško knjižico, izkaznico za kolo NSU 712884 na ime Ašič Ferdinand, Maribor — Pobrežje. 707
PROGLASAM za neveljavne naslednje dokumente: osebno izkaznico, OF in kolesno knjižico št. 35986 na ime Franc Smačič, Orehovlje 9, Kranj. 845

»ŽIVLJENJE IN DELO LENINA«

mapa slik, vezana v platno — se zopet dobi v upravi »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2. — Cena 350 din.

OKRAJ. ZVEZA KMETIJSKIH ZADRUG V LJUTOMERU — kupi

KOMPLETNI DIFERENCIAL

za Eifel Ford, Opel Olimpija ali Opel Kadet avto. — Cena po dogovoru. Ponudbe je poslati na OZKZ Ljutomer

POZIV upnikom in dolžnikom!

Mizarsko podjetje Vehovar, Celje, je bilo nacionalizirano dne 28. aprila 1948. Operativno vodstvo podjetja je od 13. julija 1948 Tovarna pohištva, Maribor, vodstvo podjetja v Celju, tem potom poziva vse upnike in dolžnike, da uredijo svoje obveznosti ali prijavijo terjatve v zvezi s podjetjem od 15. avgusta 1948. Po tem roku ne bomo več priznali intervencij, nerešene obveze do podjetja bomo izročili arbitražnemu sodišču.

Za vodstvo podjetja: Sušter Martin

BLEJSKI BAR NA BLEDU (prej kavarna Bled)

je odprt od 22 ure dalje Igra znani violinist Nikola Petrovič in plesni orkester Ob nedeljav popoldne čajanka s plesom od 16 do 19 ure PRIGRIZKI IN VELIKA IZBIRA PIJAC

KNJIGE

ki jih je izdala »LJUDSKA PRAVICA«, so še vedno na razpolago ter jih lahko dobite v upravi »Ljudske pravice« v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 2, v vseh njenih podružnicah in v vseh knjigarnah

- Na razpolago so:
»VPRASANJA NASIH DNI«, 11 polletje 1946, I in II polletje 1947 Vsako polletje je vezano v eno knjigo, ki stane 150.— din
»PETLETNI PLAN LRS« 78 strani, broširano 11.— din
»EKSPOZE O REPUBLISKEM PRORAČUNU ZA LETO 1948.« 61 strani, broširano 9.— din
»RAZPRAVA O DRŽAVNEM PRORAČUNU ZA LETO 1948 V LJUDSKI SKUPŠČINI FLRJ« — 80 strani, broširano 12.— din
»FALZIFIKATORJI ZGODOVINE« 40 strani, broširano 8.— din
»V STALINGRAJSKIH OKOPIH.« roman 263 strani, broširano 37.— din

Uprava »LJUDSKE PRAVICE«

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Dušan Bole — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. — Telefon naročniškega oddelka 30-30 — Telefon oglasnega oddelka 36-85. — Štev. ček. rač. 6-90601-0.